

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΘ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΜΑΪΟΥ 1990

ΑΡΙΘ. 8

== ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ==

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Μνήμη «'Ανδρονίκου και 'Ιουνίας τῶν 'Αποστόλων». — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μηνύματα Τριφιδίου. — Μητροπ. Σισανίου και Σιατίστης 'Αντωνίου, Σύντομος ιστορική ανασκόπησης τοῦ θεσμοῦ τῆς ιδιοκτησίας... — 'Αρχιμ. Παύλου 'Αθανάτου, 'Η Γέννησις τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ἀγιογραφίαν. — 'Αλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Περιμένοντας. — π. 'Αντωνίου 'Αλεβιζοπούλου, Οἱ αἰρέσεις εἰσβάλλουν... 'Η 'Εκκλησία; — Πρεσβ. Κ. Ν. Καλλιανού, Συμβολὴ στὴν ἱστορία τῆς ἐπισκοπῆς Σκιάθου και Σκοπέλου τὸν 18ο αἰῶνα. — 'Αναστασίου Τίγκα, Τὰ μαρτύρια τῶν χριστιανῶν ἐντὸς χαλκίνου θοός. — 'Επίκαιρα. — Φς, Τὸ βιβλίον. — Ευαγγέλου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις, Γεγονότα, 'Αξιολογήματα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

'Αθήναι, 'Ιασιῶν 1 — Τηλ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυ-
πογραφείου: 'Ιωάννης
Μιχαήλ, 'Αριστοτέλους 179,
112 51 Αθήναι.

ΜΝΗΜΗ «'ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ ΚΑΙ 'ΙΟΥΝΙΑΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ»

Τὴν 17ῃ Μαΐου ἡ 'Εκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμη «'Ανδρονίκου και 'Ιουνίας τῶν 'Αποστόλων». Πρόκειται γιὰ πρωταγωνιστὲς τοῦ ἔργου τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὴν ἀποστολικὴ ἐποχὴ, πὸν ἀναφέρονται σὶ 16ο κεφάλαιο τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς: «'Ασπάσασθε 'Ανδρόνικον και 'Ιουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου και συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ και πρὸ ἐμοῦ γέγονασιν ἐν Χριστῷ» (στ. 7).

Ὁ 'Ωριγένης και μερικοὶ νεώτεροὶ ἐρμηνευτὲς ὑπεστήριξαν ὅτι ὑπὸ τὴ λέξι «'Ιουνία» (ἢ κατὰ μερικὰ χειρόγραφα «'Ιουλίαν») πρέπει νὰ ἐννοήσωμε ὅχι μίαν γυναῖκα, ἀλλὰ ἕνα ἄνδρα. Τὴν ἀπομὴ αὐτὴ ἀντικρούει ἡ επικρατοῦσα παράδοσις τοῦ Ἐορτολογίου τῆς 'Εκκλησίας, πὸν δέχεται ὅτι ἡ λέξις «'Ιουνία» φανερώνει μίαν ἐπιφανῆ γυναῖκα εὐαγγελίστρια τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, πὸν ἦταν ἀδελφὴ ἢ πιθανώτερον σύζυγος τοῦ 'Ανδρονίκου.

Ὁ 'Ιωάννης ὁ Χρυσόστομος, μιλῶντας γιὰ τὴν 'Ιουνία, ἀναφωνεῖ: «Βαβαὶ πόση τῆς γυναικὸς ταύτης ἡ φιλοσοφία». Ἡ ἀναφώνησις αὐτὴ δικαιολογεῖται, ἀφοῦ ἡ ἱεροαστολικὴ δρᾶσις τῆς 'Ιουνίας, ὅπως και τοῦ 'Ανδρονίκου, ἦταν ἴσσοι μεγάλη, ὥστε και οἱ δύο ἀναφέρονται ἀπὸ τὸν 'Απ. Παῦλο ὡς «ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις», δηλαδὴ ὡς διακρινόμενοι ἀνάμεσα σ' ἐκείνους, πὸν ἦταν πολὺ γνωστοὶ στοὺς 'Αποστόλους, ἀνῆκαν σὶ τὸν εὐρύτερο κύκλο τῶν 'Αποστόλων και ἀσκοῦσαν τὸ —μὲ εὐρύτερη ἔννοια ἀποστολικὸ— ἔργο τῆς διαδόσεως τοῦ μηνύματος τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι πιθανόν, ὅτι κήρυσαν τὸ Εὐαγγέλιον στὴ Μικρὰ 'Ασία, ὅπου γνωρίσθηκαν με τὸν 'Απ. Παῦλο, και στὴ συνέχεια μετέβησαν στὴ Ρώμη, ὅπου και θρίσκονταν ὅταν ἐστάλη ἡ πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή.

Ὁ 'Απ. Παῦλος τοὺς χαρακτηρίζει ὡς «συγγενεῖς». Τοῦτο μάλλον ἐννοεῖ ὅτι ἀνῆκαν σὶ ἴδιο ἰουδαϊκὸ γένος και ἦταν «ἐξ 'Ιουδαίων Χριστιανῶν». 'Εξ ἄλλου ἡ φράσις τοῦ 'Αποστόλου τῶν 'Εθνῶν «οἱ πρὸ ἐμοῦ γέγονασιν ἐν Χριστῷ» φανερώνει, ὅτι εἶχαν προσέλθει σὶ τὸν Χριστὸ πρὶν ἀπὸ τὸν 'Απ. Παῦλο και ἦσαν πιθανῶς ἀνάμεσα σ' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι, μετὰ τὴ θανάτωσι τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, «διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον» (Πράξ. ἡ' 4).

Τὸ ὅτι ὁ 'Απ. Παῦλος χαρακτηρίζει τὸν 'Ανδρόνικον και τὴν 'Ιουνία ὡς «συναιχμαλώτους» του ὑποδηλώνει, ὅτι κάποτε τὸ ἐκλεκτὸ ζεῦγος —ἄγνωστον πότε και πού— εἶχαν φυλακισθῆ μαζί με τὸν 'Απόστολον Παῦλο και εἶχαν ὑποστῆ ἠρωϊκὰς θυσίας γιὰ τὴ διάδοσι τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Β' ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΟΥΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥΣ
ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
ΣΕΙΡΑ ΠΡΩΤΗ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

Χ. ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΩΝ ΒΑ·Ι·ΩΝ

1. ΤΑ ΤΡΙΑ «ΑΞΙΩΜΑΤΑ» ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

«Ὡσαννά, ἐδόξημένος ὁ ἐρχόμενος
ἐν ὀνόματι Κυρίου».

Με αὐτὴν τὴν θριαμβευτικὴν φωνὴν ὑποδέχονται τὰ ἐνθουσιῶντα πλήθη τὸν Σωτῆρα Χριστὸν εἰσερχόμενον εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν Ἱερουσαλήμ πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα. Καὶ ἡ ἐπευφημία αὐτῆ τοῦ πλήθους δὲν εἶναι ἕνας συνήθης πανηγυρικὸς τόνος, ἕξ ἐκείνων πού ἀκούονται κατὰ τὰς ὑποδοχὰς τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς. Δὲν εἶναι μίαν συνήθης καὶ ἀπλῆ ζητωκραυγὴ, ἀλλὰ εἶναι αἶνος καὶ δοξολογία καὶ ἐκδήλωσις τῆς εὐλαβείας τοῦ πλήθους πρὸς Ἐκεῖνον εἰς τὸν Ὅποιον ἀπευθύνεται.

Ἡ φράσις «ὠσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου» εἶναι φράσις ψαλμική καὶ ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ἦτο πληροφορημένος ὅτι ὁ ψαλμωδὸς τὴν ἀπευθύνει εἰς τὸν ἀναμενόμενον Μεσσίαν καὶ Λυτρωτὴν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐπομένως, ὅταν τὸ πλῆθος κραυγάζῃ με ἀλαλαγμὸν «ὠσαννά...» αἱ καρδίαι του κατ' αὐτὴν τὴν ὄραν ὀλίγον ἀπέχουν ἀπὸ τοῦ νὰ προσφέρουν λατρείαν καὶ ἀναγνώρισιν πρὸς τὸν «ἐρχόμενον» εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Μεσσίαν καὶ Λυτρωτὴν. Διὰ τοῦτο ἡ φράσις αὐτὴ καὶ ἡ θριαμβευτικὴ καὶ πανηγυρικὴ ὑποδοχὴ τοῦ Κυρίου διακηρύσσει τὸ μεσσιανικὸν ἔργον Του, καὶ δὴ ὅτι Αὐτὸς εἶναι ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς, ὁ αἰώνιος Διδάσκαλος τῆς ἀληθείας καὶ ὁ Βασιλεὺς τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ ἅς παρακολοθησώμεν τὰ γεγονότα, ὅπως ἐξεκλήθησαν, διὰ νὰ κατανοήσωμεν τὰς ἐννοίας ταύτας.

1. Εἶχε προηγηθῆ ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου. Εἶχε δημιουργηθῆ τεραστίαι ἐντύψεις εἰς τὸν λαόν· καὶ τὸ θαῦμα τῆς νεκραναστάσεως τοῦ Λαζάρου εἶχε συντελέ-

σει πάρα πολὺ διὰ νὰ πιστεύσουν εἰς Αὐτὸν πολλοί. Ἐγνωεῖται, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ εἶχαν ἀνησυχίσει σοβαρῶς, καὶ τὴν μέχρι τότε σιγῶσαν ἐχθρότητά των πρὸς τὸν Χριστὸν τώρα τὴν αἰσθάνονται ἔντονον καὶ θέλουν νὰ τὴν ἐκδηλώσουν. Συσκέπτονται, ἀνταλλάσσουν γνώμης, τοὺς ἀνησυχεῖ ὅτι «πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίησεν» (Ἰω. 2,23), καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα μείνῃ ἔτσι, θὰ ἀνακηρυχθῆ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον σκεπτόμενος ὁ ἀρχιερεὺς Καϊάφας, διατυπώνει μίαν συμβουλὴν, με πολιτικὴν σκοπιμότητα, ἀλλὰ ἔχει ὁμολογουμένως προφητικὸν χαρακτῆρα, διότι συμβαίνει νὰ εἶναι ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ ἔτους ἐκείνου, καὶ παρ' ὅλην τὴν κακοβουλίαν καὶ τὴν μοχθηρίαν του ἐξέφρασε μίαν μεγάλην ἀλήθειαν: Ὅτι «συμφέρει ἵνα εἰς ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ». Με τὴν φράσιν δὲ αὐτὴν ὁ Καϊάφας ἀνεγνώριζε, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ αἰώνιος Ἀρχιερεὺς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ πράγματι, ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, καὶ προσέφερε τὸν ἑαυτὸν Του ἐξιλαστήριον θῆμα διὰ τὰς ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὅπως οἱ προφῆται ἐν πνεύματι Θεοῦ διεκήρυξαν ὅτι «διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ὁ δυνάτα» καὶ «τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν», καὶ ὅπως οἱ ἀπόστολοι κατόπιν ἐν πίστει διεκήρυξαν ὅτι «Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν», αὐτὸ καὶ τὰ χεῖλη τοῦ Καϊάφα προφητεύουν· «συμφέρει ἵνα εἰς ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ». Καὶ διακηρύσσεται οὕτως ἀπὸ ἐπίσημα Ἰουδαϊκὰ χεῖλη ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Μεσσίας καὶ ὁ αἰώνιος Ἀρχιερεὺς, ὁ ὁποῖος προσφέρει τὸν ἑαυτὸν Του θυσίαν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων.

2. Ὑστερα ἀπὸ αὐτὰς τὰς διαθέσεις τῶν ἐχθρῶν Του, ἦτο ἐπόμενον ὁ Κύριος νὰ ἀποσυρθῆ εἰς κάποιον

τόπον ἔρημον. Ἄλλα κατόπιν, ὅταν ἐπλησίαζε τὸ Πάσχα, ἐθεώρησεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὸν λαόν. Καὶ «π ρ ὀ ἐ ξ ἡ μ ε ρ ῶ ν τ ο ῦ Π ά σ χ α» ἔρχεται εἰς τὴν Βηθανίαν, εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Λαζάρου, ὅπου ὑπῆρχε καὶ ἡ ἀφωσιωμένη εἰς Αὐτὸν οἰκογένεια τοῦ Λαζάρου. Καὶ ἐκεῖ ἐπακολουθοῦν ἐκδηλώσεις μεγάλης πρὸς Αὐτὸν ἀφωσίσεως.

Ἡ Μαρία ἐτοιμάζει δεῖπνον καὶ ὁ Λάζαρος ἦτο ἓνας ἐκ τῶν συνδαιτυμόνων τοῦ δεῖπνου, πού ἐδόθη χάριν τοῦ Ἰησοῦ. Τὸ δεῖπνον ἔγινεν εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δεῖπνου ἔλαβε χώραν λίαν συγκινητικὸν γεγονός, κατὰ τὸ ὅποιον ἡ Μαρία ἤλειψε μὲ πολὺ τιμον μύρον τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου, τοὺς ὁποίους καὶ ἐσπόγγισε μὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τῆς, καὶ ὀλόκληρος ἡ οἰκία εὐωδίαζεν ἀπὸ τὸ πλούσιον αὐτὸ ὕλικόν μύρον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ μύρον τῆς καρδίας τῆς Μαρίας, τ.ε. ἀπὸ τὴν εὐγνωμόνα πρὸς τὸν Χριστὸν διάθεσιν καὶ λατρείαν τῆς.

Δυστυχῶς, ὑπῆρχε καὶ μία δυσωδία ἐκ μέρους μᾶς δυσώδους ψυχῆς, τοῦ Ἰούδα, ὁ ὁποῖος μὲ πολλὴν πονηρίαν καὶ ὑποκρισίαν ἐξεδηλώθη ὑπὲρ τῶν πτωχῶν, (διὰ τὴν δῆθεν δὲν ἐπωλήθη τὸ μύρον ἀντὶ τριακοσίων δηναρίων, διὰ νὰ διατεθοῦν εἰς τοὺς πτωχοὺς), ἐνδιαφερόμενος ὁμως κυρίως διὰ τὸν ἑαυτὸν του, διότι αὐτὸς ἐκρατοῦσε καὶ κατεχρᾶτο τὸ κυτίον τῶν εἰσφορῶν. Ἦκουσε τότε τὴν ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου· «τ ο ῦ ς π τ ω χ ο ῦ ς π ά ν τ ο τ ε ἔ χ ε τ ε μ ε θ' ἑ α υ τ ῶ ν, ἔ μ ε δ ἔ ο ῦ π ά ν τ ο τ ε ἔ χ ε τ ε», καὶ τὴν προειδοποίησιν ὅτι γρήγορα θὰ φύγῃ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ὅτι ἡ πράξις τῆς Μαρίας, τρόπον τινά, προαναγγέλλει τὸν ἐπιχειρούμενον θάνατον καὶ τὰ μύρα τῆς ταφῆς Του.

Ἄλλα καθ' ὃν χρόνον αὐτὰ συνετελοῦντο, τὸ πλήθος εἶχεν ἤδη κινητοποιηθῆ, εἶχε μάθει ὅτι ὁ Κύριος ἦλθεν εἰς Βηθανίαν καὶ ἔσπευσεν ἐκεῖ, διότι ἤθελον εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν νὰ εὐρίσκωνται πλησίον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐπὶ πλεόν διότι εἶχαν καὶ τὴν περιέργειαν «ἴ ν α κ α ἰ τ ὀ ν Λ ά ζ α ρ ο ν ἱ δ ω σ ε ν». Αὐτὴ ἡ κινητοποίησις τοῦ πλήθους πού πάντοτε ἐπεξίηται τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀκούσῃ τὸν Χριστὸν διδάσκοντα, Τὸν παρουσιάζει ὡς τὸν μέγαν Διδάσκαλον τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀνυπερβλήτου διδασκαλίας τὴν ὁποίαν ἤκουσέ ποτε ὁ κόσμος. Πράγματι, ὅταν ὁ Κύριος ἐδίδασκεν, οἱ ἄνθρωποι ὄχι ἀπλῶς ἐκρέμοντο ἀπὸ τὰ χεῖλη Του, ἀλλὰ καὶ ἔλεγον ὅτι «ο ῦ δ ἔ π ο τ ε ἐ λ ὀ λ ἡ σ ε ν ἄ ν θ ρ ω π ο ς ὡ ς ο ὗ τ ο ς ὁ ἄ ν θ ρ ω π ο ς». Καὶ ἡ διδασκαλία Του ἐξακολουθεῖ εἰς τοὺς αἰῶνας νὰ ἀκούεται διὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὁ αἰώνιος ἀντίλαλος αὐτῆς εὐρίσκει ἀπήχησιν εἰς τὰς

καρδίας ὄλων τῶν ἀμερολήπτων ἀνθρώπων. Μὲ τὴν ὑπέροχον διδασκαλίαν Του παρουσιάζεται εἰς πᾶσαν ἐποχὴν ὡς ὁ Διδάσκαλος, τοῦ Ὁποίου τὰ ρήματα εἶναι «ρ ἡ μ α τ ι α ζ ω ῆ ς α ἰ ω ν ἰ ο υ», καὶ τοῦ Ὁποίου ὁ λόγος ἐμπνέει καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας. Ἐπομένως, ἂν ὁ Καϊάφας δυσεκήρυξε τὸν Χριστὸν ὡς Ἄ ρ χ ι ε ρ ἔ α, ὁ λαὸς ἐν συνεχείᾳ Τὸν ὠμολόγησεν ὡς αἰώνιον Δ ι δ ά σ κ α λ ο ν τῆς σωζούσης ἀληθείας.

3. Καὶ περαιτέρω ὁ λαὸς Τὸν θεωρεῖ καὶ Τὸν ἐπευφημεῖ ὡς τὸν αἰώνιον καὶ ἀκατάλυτον Β α σ ι λ ἔ α τῆς δόξης. Διότι ὅταν ὁ Κύριος εἰσῆρχετο εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, διὰ τῆς ὑποδοχῆς ἡ ὁποία Του ἔγινε, (μὲ τοὺς κλάδους τῶν φοινίκων καὶ τῶν βαίων, καὶ μὲ τὸν ἀλαλαγμὸν καὶ τὰς ἐπευφημίας τοῦ πλήθους), ἀνεγνωρίζετο μὲ τὸν πρωτότυπον καὶ αὐθόρμητον αὐτὸν τρόπον ὅτι εἰσέρχεται θριαμβευτικῶς ὁ Βασιλεὺς τῶν αἰώνων. Τί καὶ ἂν ἐκάθητο ἐπὶ ἐνόδῳ ἀπλοῦ πώλου ὄνου; Τί καὶ ἂν δὲν ἐφέρετο ἐπὶ ἄρματος μεγαλοπρεποῦς, καὶ οὐδὲ κὰν ἐδέχθη ἓνα ἵππον διὰ νὰ ἐμφανισθῆ ἐπιβλητικώτερα; Τί καὶ ἂν δὲν Τὸν περιεστοίχιζαν ὑπασπισταί, ὅπως τοὺς κοσμικοὺς βασιλεῖς; Ἐκείνου ἡ βασιλεία εἶναι ἄλλης φύσεως. «Ἡ β α σ ι λ ε ἰ α ἡ ἔ μ ἡ ο ὗ κ ἔ σ τ ι ν ἐ κ τ ο ῦ κ ό σ μ ο υ τ ο ῦ τ ο υ», εἶπεν. Εἶναι ὁ Βασιλεὺς τῶν καρδιῶν. Βασιλεὺς καὶ κυρίαρχος τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων. Ἐρχεται μὲ τὴν ταπεινὴν ἐκείνην ἐμφάνισιν ἐπὶ πώλου ὄνου, ἀλλὰ παραλλήλως αἱ κραυγαὶ καὶ ἐπευφημίαι τοῦ πλήθους, καὶ αὐτῶν τῶν παιδῶν καὶ τῶν νηπίων αἱ φωναί, διακηρύσσουσιν ὅτι Αὐτὸς εἶναι ὁ Βασιλεὺς, ὁ Ὁποῖος εἰς τοὺς αἰῶνας θὰ ἔχῃ τοὺς ἀφωσιωμένους, πού θὰ Τὸν πιστεύουν, θὰ Τὸν ἀκολουθοῦν, θὰ ὑπακούουν εἰς τὸν νόμον Του, ὡς εἰς τὸν ὑπατον νόμον τῆς ζωῆς των.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα καὶ αἱ ἰδικαί μας καρδίαι θὰ δογηθοῦν ἀσφαλῶς ἀπὸ αἰσθήματα εὐλαθείας καὶ ἀφωσίσεως πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν. Θὰ Τὸν ἴδωμεν ἀπόψε ὡς Νυμφίον, θὰ Τὸν προσκυνήσωμεν κατόπιν ὡς Ἐσταυρωμένον, θὰ Τὸν λατρεύσωμεν διὰ τῶν ἐπιταφίων θρήνων, θὰ Τὸν δοξολογήσωμεν Ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν. Ἄλλα καθ' ὃν χρόνον ἀλλεπάλληλοι συγκινησεις θὰ ἐκδηλώνωνται, Ἐκεῖνος θὰ θέλῃ οὐσιαστικωτέρας καὶ μονιμωτέρας ἐκδηλώσεις. Θὰ περιμένῃ, ὁ κάθε ἓνας μας καὶ ὅλοι μαζί, νὰ Τὸν θεωρῶμεν ὡς αἰώνιον Ἀρχιερέα καὶ νὰ ζητῶμεν νὰ καθαρῶμεν μὲ τὸ Αἱμά Του καὶ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Θὰ περιμένῃ νὰ στρεφώμεθα πρὸς Αὐτὸν ὡς διδάσκαλον καὶ νομοθέτην καὶ ρυθμιστὴν τοῦ βίου μας, καὶ νὰ Τὸν ἀναγνωρίζωμεν διὰ παντός ὡς Βασιλέα τῆς ζωῆς

μας. Θὰ θέλῃ Αὐτός νά εἶναι δι' ἡμᾶς, ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καί ἐξουσίας, ὁ κυβερνήτης τῆς ζωῆς μας.

Ἔθε μετέτοιες διαθέσεις νά εισέλθωμεν εἰς τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα καί μετ' αὐτὴν εὐγνώμονα καρδίαν νά τοῦ προσφέρωμεν ἀληθινὴν λατρείαν. Καί ἡ θεία Αὐτοῦ χάρις, ἢ διὰ τοῦ Σταυροῦ ἐκχυθεῖσα καί ἐκ τῆς Ἀναστάσεως ἐκπηγάσασα, νά εἶναι πάντοτε πλουσία ἐπὶ πάντας ἡμᾶς καί ἐπὶ τοὺς οἴκους ἡμῶν.

2. ΠΑΣΧΑ, ΧΡΙΣΤΟΣ Ο ΛΥΤΡΩΤΗΣ

«Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καί ἐδόθη πτωχοῖς;» (Ἰω. 12,5).

Ἐνοχλεῖται ὁ Ἰούδας ἀπὸ μίαν πράξιν εὐγνωμοσύνης τῆς Μαρίας, τῆς ἀδελφῆς τοῦ Λαζάρου. Θεωρεῖ σπατάλην τὴν προσφορὰν τῆς πρὸς τὸν Χριστόν, τοῦ ὁποίου ἄλειψε τὰ πόδια μετ' ἀπολύτιμον μύρον. Θὰ μπορούσε, εἶπε, αὐτὸ νά πωληθῆ τριακόσια δηνάρια καί νά δοθῶν στοὺς πτωχοῦς!

Ὁ ἱερός Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἀποκαλύπτει τὸν ὑποκτον καὶ πονηρὸν σκοπὸν τοῦ Ἰούδα. Καί πληροφορεῖ, διὰ τὸν ἀνθρωπὸν ποὺ ἐπρόδωσε καί ἐπώλησε τὸν Διδάσκαλόν του διὰ τριάκοντα ἀργύρια, ὅτι τώρα ἐνοχλεῖται διότι ξέφευγαν ἀπὸ τὰ χέρια του τὰ τριακόσια δηνάρια ἀπὸ τὴν προτεινομένην πώλησιν τοῦ μύρου. Δὲν τὸν ἔμελε δηλ. διὰ τοὺς πτωχοῦς· ἀλλὰ «κλέπτῃς ἦν καί τὸ γλωσσόκομον εἶχε καί τὰ θαλλόμενα ἐβάσταζε»!

Ἄλλ' ἄς λησμονήσωμεν τὸν δόλον του· καί ἄς ἐξετάσωμεν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν πρότασίν του.

1. Εἶναι ἄξιον προσοχῆς ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν τὴν ἐνέκρινε. «**Α φ ε ς α ὕ τ ῆ ν** — τοῦ λέγει — **εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό**». Ἐφησε ἡσυχῇ τὴν γυναῖκα. Διότι αὐτὸ ποὺ ἔκανε μοῦ τὸ ἐφύλαγε διὰ τὴν ἡμέραν τῆς ταφῆς μου ποὺ πλησιάζει. «**Τ ο ῦ ς π τ ω χ ο ῦ ς γ ἄ ρ π ἄ ν τ ο τ ε ἔ χ ε τ ε μ ε θ' ἑ α υ τ ῶ ν, ἑ μ ε δ ἔ ο ὗ π ἄ ν τ ο τ ε ἔ χ ε τ ε**». Ὅποιος θέλει νά βοηθήσῃ τοὺς πτωχοῦς, δὲν θὰ τοῦ λείψουν αἱ εὐκαιρίαι. Ἐγὼ ὅμως μετ' ὀλίγον θὰ ἀποθάνω (κάτι ξέρεις γι' αὐτό, Ἰούδα)· καί δὲν θὰ με ἔχετε κοντά σας.

Αὐτὸς λοιπὸν ποὺ εἶπεν ἄλλοτε τὸ «μακάριοι οἱ ἐλεήμονες...», εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν ἀπορρίπτει τὴν πρότασιν περὶ ἐλεημοσύνης!

Ἐκεῖνος ποὺ ἐτόνισεν ὅτι «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε», αὐτὸς τώρα ἐξηγεῖ ὅτι ἔχει τὴν προτεραιότητα ὁ ἴδιος ἐπὶ τῆς ἀγάπης μας. Πρὸ πάντων δὲ εἰς ἐκ-

δηλώσεις λατρείας καί σωτηριολογικῆς μετ' Αὐτοῦ σχέσεως, κανεὶς καί τίποτε δὲν μπορεῖ νά πάρῃ τὴν θέσιν τοῦ. Εἶναι ὁ ἀναντικατάστατος, ὡς «ἀρχηγὸς τῆς πίστεως ἡμῶν καί τελειωτῆς» ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς (Ἐβρ. 12,2).

Διὰ τοῦτο προηγεῖται πάντοτε τὸ «ἀγαπήσεις Κύριον... ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου», μετὰ τὰς ἀπαραιτήτους ἐκδηλώσεις τῆς πίστεως, τῆς λατρείας καί τῆς ὑπακοῆς εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ καί ἐπακολουθεῖ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον καί ἡ ἀλληλεγγύη, ὡς καρπὸς τῆς πρὸς Αὐτὸν σχέσεως καί ἀφοσιώσεως. Καί ὅποιος δὲν ἀγαπήσῃ ὀλοκληρωτικὰ («ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς...») πρῶτον τὸν Χριστόν ὡς Θεὸν καί Σωτήρᾶ του, δὲν θὰ ἀγαπήσῃ πραγματικὰ οὔτε τὸν πλησίον του.

2. Πολλοὶ προβάλλουν τὰ κοινωνικὰ ἔργα ὡς τὸ ἅπαντον διὰ τὸν χριστιανόν. Καί, ἀκολουθοῦντες τὴν ἄτοπον καί αὐθαίρετον ἀποψιν τοῦ Ἰούδα, θεωροῦν δευτερεύοντα τὰ ἔργα τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας. Ἀδιαφοροῦν καί δι' αὐτὰ τὰ θεία Μυστήρια. Καί λέγουσιν· Ἐγὼ δὲν κοινωνῶ, δὲν ἐξομολογοῦμαι, δὲν ἐκκλησιάζομαι κ.τ.τ., κάνω ὅμως πολλὰς καλωσύνας· καί εἶμαι, μετὰ τὰ ἔργα μου, καλὸς χριστιανός. Ἡ, ἐγὼ δὲν ἐνδιαφέρομαι διὰ τό... τυπικὸν μέρος τῆς θρησκευτικότητος, ἀλλὰ ἔχω καλὴν καρδίαν· καί εἶμαι οὐσιαστικὰ χριστιανός.

Νομίζουσι οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἶναι ἀρκετὰ αὐτὰ, δι' ἓνα πραγματικὸν χριστιανόν. Δὲν κατανοοῦν ὅτι τὰ ἔργα ἀγάπης, τότε ἔχουν πραγματικὴν ἀξίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἡ ἀγάπη εἶναι «καρπὸς τοῦ Πνεύματος» (Γαλ. 5,22) καί ὄχι ἀπλή συμπάθεια καί ἀνθρωπιστικὴ διάθεσις. Κυρίως δὲ ὅτι προσέχει τὸ χριστοκεντρικὸν στοιχεῖον εἰς τὰς ὄντως χριστιανικὰς ἐκδηλώσεις ἀγάπης. Ρητῶς ὁ Κύριος εἶπεν· «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε (ἢ οὐκ ἐποιήσατε) ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε». Ἐπομένως, ὅποιος εἰς τὴν ζωὴν του καί εἰς τὰ ἔργα του ἀγνοεῖ τὸν Χριστόν (ὅπως εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὁ Ἰούδας προέτασε τοὺς πτωχοῦς, ἐνῶ ἦτο ἔτοιμος νά θυσιάσῃ τὸν Χριστόν), δὲν κερδίζει πολλὰ πράγματα, ἐν σχέσει πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν καί τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, διότι μόνον ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία εἶναι βεβαία καί ἀληθής. Χωρὶς τὸν Χριστόν εἰς τὸ κέντρον τῆς καρδίας καί τῆς ζωῆς μας «μένομεν ἔξω τοῦ νυμφῶνος Χριστοῦ». Μὴ γένοιτο νά εὑρεθῆ ἡ ψυχὴ μας ἄσχετος πρὸς τὸν «Νυμφίον» καί νά συμπεριληφθῆ εἰς τὸ «οὐκ οἶδα ὑμᾶς» (Ματθ. 25,12).

Μὴ λησμονῶμεν τὸν λόγον τοῦ ὅτι «αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσι τὸν μόνον ἀληθινόν Θεόν καί τὸν υἱὸν ἀπέστειλεν Ἰησοῦν Χριστόν» (Ἰω. 17,3). Ἡ αἰώνιος ζωὴ προϋποθέτει πί-

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ*

Του Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου
και Σιατίστης κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Κατά τὸν Πίνδαρον ἡ διανομὴ τῆς γῆς ἐγένετο μεταξὺ τῶν φυλῶν, ὁ δὲ Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδι²⁶ λέγει ὅτι ὁ Ὀλυμπος καὶ ἡ Γῆ δὲν διενεμήθησαν, ἀλλ' ἐνέμενον ταῦτα ἀπὸ κοινοῦ οἱ ἀδελφοί:

«γαῖα δ' ἔτι ξυνὴ πάντων, καὶ μακρὸς Ὀλυμπος».
Ὅθεν τὸν μῦθον τοῦτον θὰ ἐννοήσωμεν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς κληρονομίας τῆς περιουσίας ἐνὸς θανόντος πατρὸς. Ἡ ἑγγυὸς ἰδιοκτησία (οἰκία καὶ κτήματα) ἐνέμετο ἀπὸ κοινοῦ, ἐνῶ ἡ προσωπικὴ περιουσία διενέμετο διὰ κλήρου.

Ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν ἐξάγεται ὅτι ἡ γῆ δὲν διανέμεται οὐδ' ἀναγνωρίζεται ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ μυθολογικὴ αὕτη μαρτυρία ἐπιβεβαιούται ἀπὸ τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Δωριέων, ὅτε κατέκτησαν τὴν Πελοπόννησον (ΙΑ' αἰὼν π.Χ.), διένεμαν ταύτην εἰς τρία μέρη καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπλήρωσαν ταῦτα²⁷.

Ὁ Ὅμηρος ἐν Ὀδυσσεΐᾳ ἀφηγεῖται, ὅτι ὁ βασιλεὺς Ναυσίθοος, ὅτε ὠδήγησε τοὺς Φαίακας εἰς τὴν νέαν κατοικίαν των, τὴν νῆσον Κέρκυραν, διένεμεν εἰς τούτους τὰ καλλιεργήσιμα κτήματα:

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 105 τοῦ ὑπ' ἀρ. 6 τεύχους.

26. Ὀμήρου, Ἰλιάς Ο' 493.

27. Ἀπολλόδωρος 2.8.4. Τὸ ζήτημα τῆς ἱστορικῆς αὐθεντικότητος τῆς παραδόσεως ταύτης δὲν ἀφορᾷ τὴν ἀξίαν τῆς μαρτυρίας τοῦ ἀρχηγόου ἐθίμου. Πιθανώτατα καὶ τὸ μερίδιον τῆς Τανάγρας νὰ ἀπενεμήθη κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Κάδμου.

«ἀμφὶ δὲ τείχος ἔλασσε πόλει, καὶ ἐδείματο οἴκους,
καὶ νηοὺς ποίησε θεῶν, καὶ ἐδάσσατ' ἀρούρας.»²⁸.

Κατὰ τὸν μέγαν ἱστοριογράφον Ἡρόδοτον (484-410 π.Χ.), ὁ λαὸς τῆς Κυρήνης προσεκάλεσεν ἀποίκους ἐξ Ἑλλάδος, ἵνα λάθωσι μέρος εἰς τὸν ἐκ νέου ἀναδασμὸν τῆς γῆς: «Ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου, Βάττου τοῦ Εὐδαίμονος καλεσμένου, Ἑλλήνας πάντας ὤρισεν χήρῃσιν ἢ Πυθίῃ πλείην συνοικήσοντας Κυρηναίους Λιθύην' ἐπεκαλέοντο γὰρ οἱ Κυρηναῖοι ἐπὶ γῆς ἀναδασμῷ.»²⁹. Ἐν Κυρήνῃ ἐκτὸς τῆς διανομῆς τῆς γῆς μεταξὺ τῶν φυλῶν, ὁ δικτατορὴς ἐξεχώριζεν ὠρισμένα κτήματα διὰ τὸν βασιλέα, ὡς ἀρχιερέως τῆς κοινότητος, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι παρεχώρησαν εἰς τὸ ἱερατεῖον τῆς ἀποικίας τῶν Λέσθου, ἕμια μερίδια³⁰. Ὁ ποιητὴς Πίνδαρος περιγράφει ἑαυτὸν ὡς ἱερέα τῶν χαρίτων καλλιεργουῦντα τὸ τέμενός του³¹. Τὰ μερίδια ταῦτα ἢ τεμένη ἀπετέλουσαν κτήματα «ἀποκεχωρισμένα» προοριζόμενα διὰ τὸ ἱερατεῖον, τοὺς ἀρχηγούς ἢ τοὺς βασιλεῖς³².

Τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη κατηγορηματικῶς μαρτυροῦν ὅτι,

28. Ὀμήρου Ὀδύσεια ζ', 9-10.

29. Ἡροδότου Ἱστοριῶν Βιβλ. IV, κεφ. 159. Βλ. Moret et Davy, Des clans aux empires, σελ. 62.

30. Θουκυδίδου, Ἱστοριῶν Βιβλ. III, 50.

31. Πλουτάρχου, Ἠθικά 993 D.

32. Ἐκ τοῦ Ὀμήρου, Ἰλιάς Γ', 489 καὶ Ὀδύσεια η', 149-150: «ζῶμεναι, καὶ παισὶν ἐπιτρέψειεν ἕκαστος κτήματ' ἐνὶ μεγάροισι γέρας θ' ὅ τι δῆμος ἔδωκεν», φαίνεται ὅτι τὰ δῶρα ταῦτα τῆς γῆς ἀπενέμενον μόνον ἐφ' ὅσον ἔζη τὸ ἄτομον.

στὴν καὶ ζωὴν κατὰ Χριστόν. Καὶ προσωπικῶς μετ' Αὐτοῦ σχέσιν ὡς ζώντων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας Του καὶ τῆς βασιλείας Του.

Ἡ Μεγ. Ἑβδομάς μᾶς καλεῖ νὰ Τοῦ προσφέρωμεν, ὅπως ἡ Μαρία, καὶ τὸ ἰδικόν μας «μύρον εὐωδίας», τ.ἔ. «εἶον καθαρὸν ἐν μετανοίᾳ κτισθέντα».

Θὰ παρακολουθήσωμεν τὰ ἄχραντα Πάθη Του καὶ θὰ ἐορτάσωμεν τὴν ἐνδοξὴν Του Ἀνάστασιν. Μετ' αὐτὴν συναίσθησιν δὲ ὅτι «τὸ πᾶσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός» θὰ κοινωνήσωμεν τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμά Του διότι χωρὶς τὴν Θ. Κοινωνίαν δὲν νοεῖται τὸ Πάσχα Κυρίου.

Θὰ πρέπει θεδαίως νὰ ἐνθυμηθοῦμε ὅτι καὶ «τοὺς πτωχοὺς πάντοτε ἔχομεν μετ' ἑαυτῶν» καὶ νὰ πράξωμεν καὶ δι' αὐτοὺς τὸ κατὰ δύναμιν.

Ἄλλὰ προέχει τὸ χρέος μας πρὸς τὸν Χριστόν. Πρωταρχικὴ σκέψις καὶ φροντίδα νὰ καθαρῶθῃ καὶ νὰ ἀγιασθῇ μυστηριακῶς ἡ ψυχὴ μας. Νὰ αἰσθανθῇ ὅτι εἶναι δι' αὐτὴν «Πάσχα Χριστός ὁ Λυτρωτής». Νὰ μὴ παραλείψωμεν ἐπομένως τίποτε ἀπὸ τὰ καθήκοντα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ τῆς ὅλης ὀρθοδόξου ἡμῶν παραδόσεως καὶ εὐσεβείας. «Καί τ α ὕ τ α π ο ι ῆ σ α ι, κ ἄ κ ε ἶ ν α μ ἦ ἀ φ ι ἔ ν α ι».

ἐνῷ ἡ ἔξουσία ἢ τὰ προνόμια ὑπῆγγοντο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ βασιλέως, ἢ γῆ ἦτο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ λαοῦ, ὅστις ἐδωρεῖτο εἰς τοὺς ἀρχηγούς του εἰς ἀνταμιβὴν τῶν στρατιωτικῶν των ὑπηρεσιῶν, τὰ κτήματα δὲ ταῦτα δὲν προσεφέροντο διὰ λαχοῦ, ὡς ἐγένετο προκειμένου περὶ φυλῆς ἢ γένους, ἀλλὰ δι' εἰδικῆς δωρεᾶς πρὸς ἓν ἄτομον³³.

Οἱ γέροντες ἦσαν βασιλεῖς, δηλαδὴ ἀρχηγοὶ τῆς φυλῆς³⁴. Οὕτως ὁ περιώνυμος μυθικός ἦρωας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων Βελλεροφόντης ἀντημεῖφθη διὰ βασιλικῶν τιμῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Λυκίας, ὁ δὲ λαὸς ἐδωρήσατο αὐτῷ ἐν τέμενος τῆς κατ' ἐξοχὴν γονίμου καλλιεργησίου γῆς. Ὁ Ἀχιλλεὺς προειδοποιεῖ τὸν Αἰνεΐαν, ἵνα μὴ περιμένη βασιλικὰς τιμὰς καὶ ἀν ἀκόμη ἐνίκα ἀπὸ τὸν βασιλέα Πρίαμον, διότι οὗτος εἶχε τοὺς ἰδικούς του υἱούς ν' ἀποκαταστήσῃ, ἀλλ' οὐδὲ καὶ τέμενος παρὰ τοῦ λαοῦ. Διὰ τοῦ ἰδίου τρόπου καὶ οἱ γέροντες τῆς Αἰτωλίας προσεπάθησαν νὰ πείσουν τὸν μυθικὸν ἦρωα τῆς προαμερικήσ Ἑλλάδος Μελέαγρον, ἵνα διὰ λογαριασμόν των πολεμήσῃ, προσφέροντες εἰς αὐτὸν τέμενος ἐν τῇ γονιμωτέρᾳ γῆ τῆς χώρας. Ἡ ἰδιοποίησις, ὅθεν, τῆς γῆς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶχεν ἀναπτυχθῆ ἴσος τοῦ εἰς χώραν, ἐνθα τὸ γονιμώτερον μέρος τῶν γαιῶν αὐτῆς διὰ κοινῆς συγκαταθέσεως ἠδύνατο νὰ χαρισθῆ εἰς ἓν ἄτομον.

Τὸ Ὀμηρικὸν τέμενος ἀντιπροσωπεύει τὸ ἀναπτυσσόμενον σπέρμα τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας ἐντὸς τοῦ φυλετικοῦ καθεστῶτος τῆς κοινοκτημοσύνης.

Ὅμοιως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διενέμεντο τὰ λάφυρα³⁵. Ἡ διαδικασία τῆς διανομῆς τῶν λαφύρων, ὡς καὶ πρότερον τῆς γῆς, ἐλέγετο δασμός³⁶. Ὁ βασιλεὺς, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ἐλάμβανεν ἐξαίρετον τέμενος, ὅπερ «ἐξεχωρεῖτο» εἰδικῶς δι' αὐτόν³⁷. Καὶ ἐν τῇ διανομῇ

τῶν λαφύρων «ἐξεχωρεῖτο» διὰ τὸν βασιλέα ἐκλεκτὸν δῶρον ἐκ τοῦ συνόλου τῶν λαφύρων, ἅτινα προωρίζοντο διὰ τὴν καθολικὴν διανομὴν³⁸. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ τελευταία λέξις ἀνήκει εἰς τὸν λαόν. Ὁ Ἀχιλλεὺς λέγει πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα, ὅστις ἐξήτησε ὅπως δοθῆ εἰς αὐτὸν ἄλλο τι δῶρον ὡς ἀντάλλαγμα τῆς Χρυσῆίδος:

«πῶς γὰρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί; οὐδὲ τί που ἔσμεν ξυνήϊα κείμενα πολλὰ; ἀλλὰ τὰ μὲν πολλῶν ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται, λαοὺς δ' οὐκ ἐπέουκε παλὶλλογα ταῦτ' ἐπαγεῖρειν.»³⁹.

Ὁ Ὀμηρὸς ἐν Ἰλιάδῃ ἀναφέρει, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἀπονέμῃ ἄλλα μερίδια εἰς τοὺς ὑποτακτικούς του, πολλακίς δὲ κατηγορεῖται, διότι ἐκράτησε δι' ἑαυτὸν πλεόν τοῦ ἀναλογοῦντος⁴⁰. Ὁ βασιλεὺς διεκδικεῖ ὡς δικαίωμα ἐκεῖνο, ὅπερ ἐδωρεῖτο εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ λαοῦ. Ἡ τάσις αὕτη ἐμφανίζεται καὶ εἰς αὐτὸν τὸν βασιλικὸν θεσμόν. Ἡ οἰκογένεια, εἰς ἣν ἀπενέμετο ὁ βασιλικὸς θεσμός, ἠγωνίζετο νὰ καταστήσῃ τοῦτον κληρονομικόν, εἰ καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ λαοῦ. Ὁ Τηλέμαχος ἠλπίζεν εἰς διαδοχὴν τοῦ θρόνου τοῦ πατρὸς του, ἀλλὰ διεκδικεῖ ὡς δικαίωμα τὴν κληρονομίαν τῆς πατρικῆς περιουσίας⁴¹. Ὅτε ὁ Τήμενος ἐφανεύθη ὑπὸ τῶν υἱῶν του, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως διατηρηθῆ ἡ βασιλεία ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ των⁴², ὁ λαὸς ἐπειθαίνει καὶ ἀποκαθιστᾷ εἰς τὸν θρόνον τὸν Δηϊφάντη⁴³.

(Συνεχίζεται)

33. Βλ. Περιπτώσεις α) Τοῦ περιώνυμου μυθικοῦ ἦρωος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων Βελλεροφόντου (Ὀμήρου, Ἰλιάς Ζ, 193: «Δῶκε δὲ οἱ τιμῆς βασιληίδος ἡμισυ πάσης»). β) Τοῦ μυθικοῦ ἦρωος Αἰνεΐου (Ὀμήρου, Ἰλιάς Υ, 184-185: «Ἡ νύ τί τοι Τρῶες τέμενος τάμον, ἔξοχον ἄλλων, καλὸν φυταλιῆς καὶ ἀρούρης, ὄφρα νέμῃαι.» καὶ γ) Τοῦ μυθικοῦ ἦρωος τῆς προαμερικήσ Ἑλλάδος Μελέαγρου (Ὀμήρου, Ἰλιάς Ι', 577: «ὄππῃ πιότατον πεδὸν Καλυδῶνος ἐραννῆς»). Πρβλ. Ridgeway, ἐν Journal of Hellenic Studies σ. 335.

34. Glotz, La solitarité de la famille dans le droit criminel en Grèce, σ. 12.

35. Ὀμήρου, Ὀδύσεια, λ', 533-534. Ἰλιάς, Ο, 189: «τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς.» Ο', 195: «καὶ κρατερός περ ἐὼν μενέτω τριτάτῃ ἐνὶ μοίρῃ.» Ἡσιόδου, Θεογονία 202-203: «γενομένη τὰ πρῶτα θεῶν τ' ἐς φύλον ἰούση. | Ταῦτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει ἡδὲ λέλογχεν.» Βλ. καὶ Westermarck, Origin and Development of moral Ideas, 2, 319.

36. Ὀμήρου, Ἰλιάς Α', 166: «χεῖρες ἐμὰ διέπουσ'. ἀτὰρ ἦν ποτε δασμός ἕκηταιν.»

37. Αἰσχύλου, Εὐμενίδες 405. Ἡροδότου Ἱστοριῶν Βιβλ. IV, 159. Θουκυδίδου Ἱστοριῶν Βιβλ. III, 50.

38. Ὀμήρου, Ἰλιάς Α', 368-369: «καὶ τὰ μὲν εὖ δάσαντο μετὰ σφίειν υἱες Ἀχαιῶν, | ἐκ δ' ἔλον Ἀτρεΐδῃ Χρυσῆϊδα καλλιπάρηον». Β', 226-228: «πλεῖαί τοι χαλκοῦ κλισίαι, πολλαὶ δὲ γυναῖκες | εἰσὶν ἐνὶ κλισίῃς ἐξάϊετοι, ἄς τοι Ἀχαιοὶ | πρωτίστῳ δίδομεν, εὐτ' ἂν πολλέσθων ἔλωμεν.» Ὀδύσεια, ζ', 232: «τῶν ἐξαιρεῦμεν μενοεικέα, πολλὰ δ' ὀπίσσω λάγχανον». Αἰσχύλου, Ἀγαμέμνων 954-955: Ἀὕτη δὲ πολλῶν χρημάτων ἐξαίρετον | ἄνθος, στρατοῦ δώρημα', ἐμοὶ ξυνέσπετο. | Εὐρουπίδου, Τρωάδες 247-248: «Τοῦμόν δὲ τις ἄρ' ἔλαχε τέκος, ἐννεπε, | τλάμονα Κασάνδραν;». 272-273: «Ἀνδρομάχῃ τάλαινα, τί ν' ἔχει πύχαν; | Καὶ τὴν δ' Ἀχιλλεὺς ἔλαβε παῖς ἐξαίρετον.» Βλ. καὶ Robertson Smith, Kingship and Marriage in Early Arabia, σελ. 65.

39. Ὀμήρου, Ἰλιάς Α', 123-126.

40. Ὀμήρου, Ἰλιάς Α', 329-330: «τὸν δ' εἶρον παρὰ τε κλισίῃ καὶ νηϊ μελαίνῃ | ἤμενον· οὐδ' ἄρα τῷ γε ἰδὼν γῆθησεν Ἀχιλλεὺς.» 366-367: «ὄχόμεθ' ἐς θῆβην, ἱερὴν πόλιν Ἡετίωνος, τὴν δὲ διεπράθομέν τε καὶ ἤγομεν ἐνθάδε πάντα.»

41. Ὀμήρου, Ὀδύσεια α', 374-378: «ἐξίεναι μεγάρων ἄλλας δ' ἀλεγύνετε δαῖτας, | ὑμὰ κτήματ' ἔδοντες ἀμειβόμενοι κατὰ οἴκους. | εἰ δ' ὕμιν δοκέει τότε λωϊότερον καὶ ἄμεινον | ἔμμεναι, ἀνδρὸς ἐνὸς βίοντον νήποινον ὀλέσθαι, | κείρετ' ἐγὼ δὲ θεοὺς ἐπιβῶσομαι ἀλὲν ἐόντας.» Βλ. καὶ Chadwick, The Heroic Age, σ. 379.

42. Ἀπολλοδώρου, 2.8.5.

43. Διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ βασιλέως Βλ. Chadwick, ἐνθ' ἄν. σελ. 368. Hubert, Greatness and Decline of the Celts.

Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΝ*

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΠΑΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΤΟΥ

Οἱ ὕμνοι τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἑορτῆς εἰσάγουν κατ' εὐθείαν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ θεολογικοῦ σκοποῦ τῆς ἐνανθρωπήσεως. Προβάλλεται, εἰσέτε, ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐφροσύνη τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ κόσμου ὅλου καὶ ἡ θεολογικὴ πλευρὰ τῆς παρακοῆς τῶν πρωτοπλάστων, τὴν φθοροποιὸν διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος φορὰν τῆς ὁποίας ἔρχεται νὰ ἀνακόψῃ ἡ ἐκ τῆς Θεοτόκου Μαρίας ὑπερφυσικὴ Γέννησις τοῦ Θεανθρώπου. «Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, τὸ παρὸν μυστήριον ἐκδιηγούμενοι. Τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ διαλέλυται, ἡ φλογίνη ρομφαία τὰ νῶτα δίδωσι, καὶ τὰ Χερουβεὶμ παραχωρεῖ, τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. Κἀγὼ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς μεταλαμβάνω, οὗ προεξεβλήθη διὰ τῆς παρακοῆς. Ἡ γὰρ ἀπαράλλακτος εἰκὼν τοῦ Πατρὸς... μορφὴν δούλου λαμβάνει, ἐξ ἀπειρογάμου Μητρὸς προσελθὼν... Θεὸς ὢν ἀληθινός... ἀνθρώπος γενόμενος διὰ φιλανθρωπίαν. Αὐτῷ δοῶμεν... ἐλέησον ἡμᾶς».

Τὴν θρησκευτικὴν καὶ θεολογικὴν ἔννοιαν τῶν Χριστουγέννων ἐκφράζουσι πολλοὶ ὕμνοι τῶν Χριστουγέννων, ἰδιαιτέρως δὲ τὸ «Κοντάκιον» καὶ τὸ «Ἀπολυτίκιον» τῆς Ἑορτῆς, καθ' ὃ ὁ Κύριος ἐμφανίζεται ποιητικώτατα ὡς ὁ ἀνατέλλων Ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης δι' ὅλον τὸν κόσμον: «Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν Ὑπερούσιον τίκτει... δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη Παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰῶνων Θεός». Καὶ εἰς τὸ «Ἀπολυτίκιον», μελωδικώτατα ὁ ὕμνωδὸς ὕμνει καὶ δοξολογεῖ Ἐκεῖνον, πού δι' ἡμᾶς ἐγεννήθη: «Ἡ Γέννησις Σου Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ, τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως. Ἐν αὐτῇ γὰρ οἱ τοῖς ἁσπράσι λατρεύοντες, ὑπὸ ἀστέρος ἐδιδάσκοντο, Σὲ προσκυνοῦν, τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, καὶ σὲ γνωσκίεν ἐξ ὕψους ἀνατολήν. Κύριε Δόξα Σοι».

Τὴν ὅλην δὲ θεολογίαν τοῦ Μυστηρίου ἐκφράζει ἐπιγραμματικῶς καὶ ὁ οἶκος τῆς Ἑορτῆς, ὅστις ἐπέχει θέσιν κηρύγματος: «Τὴν Ἐδέμ Βηθλεὲμ ἤνοιξε, δεῦτε ἴδωμεν. Τὴν τρυφὴν ἐν κυφῇ εὗραμεν, δεῦτε λάβωμεν, τὰ τοῦ Παραδείσου ἔγδον τοῦ Σπηλαίου. Ἐκεῖ ἐφάνη ρίζα ἀπόπτωτος, θλαστάνουσα ἄφρον. Ἐκεῖ εὗρέθη φρέαρ ἀνόρυκτον, οὗ πιεῖν Δαυὶδ πρὶν ἐπεθύμησεν. Ἐκεῖ Παρθένος τεκοῦσα βρέφος, τὴν δίσφιν ἔπαυσεν εὐθύς, τὴν τοῦ Ἀδάμ καὶ τοῦ Δαυὶδ. Διὰ τοῦτο, πρὸς τοῦτο ἐπειχθώμεν, οὗ ἐτέχθη, Παιδίον Νέον, ὁ πρὸ αἰῶνων Θεός».

Οἱ ὕμνοι τῶν Χριστουγέννων, πού ἐξαίρουσιν τὴν θεο-

λογικὴν σημασίαν τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, μικρὸν δείγμα τῶν ὁποίων ἀνεφέρθη ἀνωτέρω, ἔχουν ἓνα θαυτέρον κοινὸν σκοπὸν. Δηλαδή νὰ «...ἴδωμεν οἱ πιστοί, πού ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς» καὶ νὰ «...ἀκολουθήσωμεν λοιπὸν, ἔνθα ὁδεύει ὁ ἀστὴρ...». Σχεδὸν ὅλοι οἱ ὕμνοι τῆς Ἑορτῆς καταλήγουσιν εἰς τὴν ἐπείγουσαν προτροπὴν διὰ καθαρὰν ἐκ τῆς ἁμαρτίας ψυχὴν καὶ καρδίαν, ἵνα ἀξίως ἑορτάσωμεν τὸ Μέγα Μυστήριον τῆς Θείας Οἰκονομίας. Τὸν ἀξίον ἑορτασμὸν ὑφ' ὧν τῶν πιστῶν τονίζει ἰδιαιτέρως τὸ τροπάριον τῆς Λιτῆς: «Ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ σήμερον ἠνώθησαν, τεχθέντος τοῦ Χριστοῦ. Σήμερον Θεὸς ἐπὶ γῆς παραγένετο, καὶ ἀνθρώπος εἰς οὐρανοὺς ἀναβέβηκε. Σήμερον ὁρᾶται, ὁ φύσει ἀάρατος, διὰ τὸν ἀνθρώπον, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, δοξολογοῦντες, δοῶμεν Αὐτῷ. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ...». Ὁ ἑορτασμὸς ὑπὸ τῶν πιστῶν τῆς Θείας Οἰκονομίας καὶ ἡ μυστηριακὴ αὐτῶν συμμετοχὴ εἰς τὴν ὅλην Ἑορτήν, «ψυχαῖς καθαρῶς καὶ ἀρυπώτοις χεῖλεσι», ἀναβιδάζει τὸν πιστὸν εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐν ἀγιασμίῳ ἀναφαρέτῳ. Ἐνῶ εἰς ἐνανσίαν περιπίπτουσιν, διὰ τὸν ἁμαρτωλὸν, τὸν μὴ ἀκούοντα τὴν φωνὴν τῶν ὕμνων, πού εἶναι ἀδιάφορος διὰ τὸ Μυστήριον τῶν Χριστουγέννων καὶ φίλος τῆς ἁμαρτίας, θὰ μείνῃ «ἄμικτος» δι' αὐτὸν ἡ Θεία Ἀγαθότης, ἡ διὰ τῆς Ἐνανθρωπήσεως εἰς τὸν κόσμον ἐκφραζομένη.

Τέλος οἱ ὕμνοι τῶν Χριστουγέννων, ἰδίως οἱ τελευταῖοι τοῦ ὄρθρου, περιέχουσι καὶ ἐν ἄλλοις στοιχείοις, τὴν χαρὰν καὶ εὐφροσύνην τῶν δικαίων καὶ ὅλου τοῦ κόσμου, διότι «Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἐν ὕψους ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἀνατολὴ ἀνατολῶν, καὶ οἱ ἐν σκότει καὶ σκιᾷ, εὗραμεν τὴν ἀλήθειαν» καὶ γὰρ ἐκ τῆς Παρθένου ἐτέχθη ὁ Κύριος. Δι' αὐτὸ «εὐφρανέσθε δίκαιοι, οὐρανοὶ ἀγαλλιᾶσθε, σκιρτήσατε τὰ ὄρη, Χριστοῦ γεννηθέντος...». Εἰς τὸ πνευματικὸν Συμπόσιον τῶν Χριστουγέννων, τὴν Μητρόπολιν τῶν ἑορτῶν, οἱ ὕμνοι εὐρίσκονται εἰς ἔξαρσιν ἐκκλησιολογικὴν, βιάζοντες τοὺς πιστοὺς, ἵνα ἀξίως ἀπολαύσουν τῶν δωρεῶν, τῶν χαρισμάτων καὶ τοῦ ἀγιασμοῦ τοῦ Φιλανθρώπου Θεοῦ, διότι «...σήμερον ὁ ἀναρχος ἄρχεται καὶ ὁ Λόγος σαρκουῖται. Αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν ἀγάλλονται, καὶ ἡ γῆ σὺν τοῖς ἀνθρώποις εὐφραίνεται. Οἱ Μάγοι τὰ δῶρα προσφέρουσιν. Οἱ Παιμένες τὸ θαῦμα κηρύττουσιν. Ἡμεῖς δὲ ἀκαταπαύστως δοῶμεν: Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

(Συνεχίζεται)

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 132 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 7 τεύχους.

ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐπ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Αἴθουσα ἀναμονῆς

Ἐδῶ καὶ ἓνα περίπου χρόνο ἡ Χώρα μας ἔχει μεταβληθεῖ σὲ μιὰ ἀπέραντη αἴθουσα ἀναμονῆς σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ, στὴν ὁποία οἱ Ἕλληνες περιμένουν τὸ τραῖνο στὸ ὁποῖο θὰ ἐπιβιβασθοῦν γιὰ νὰ συνεχίσουν τὸ ταξίδι τους. Περιμένουν αὐτὸ πού ὀνομάζουμε «ἀνταπόκριση». Ἔχουν κατέβει ἀπὸ κάποιο τραῖνο πού τοὺς μετέφερε μέχρις ἐκεῖ χωρὶς νὰ γνωρίζουν ἀκριβῶς μὲ τί εἶδους τραῖνο θὰ συνεχίσουν. Θὰ εἶναι τὸ ἴδιο ἢ ταχεῖα ἢ πόστα ἢ φορτηγὸ; Θὰ ὑπάρχουν βαγόνια καὶ τῆς Α' ἢ μόνο βαγόνια Γ' θέσεως ἢ μήπως ὑπάρχει περίπτωση νὰ στοιβαχτοῦν σὲ βαγόνια τύπου «ἔπποι 8 ἄνδρες 24»;

Αὐτὰ καὶ ἄλλα ἐρωτήματα βασανίζουν τοὺς ἐπιβάτες μας. Θὰ βροῦν θέση νὰ καθίσουν στὰ κουπέ ἢ θ' ἀναγκαστοῦν νὰ ταξιδέψουν ὄρθιοι στὸ διάδρομο; Θὰ ὑπάρχει ἐστιατόριο στὸ τραῖνο, ἢ τουλάχιστον ἀναψυκτικά ἢ θὰ πρέπει νὰ κάνουν κάποιες προμήθειες ἀπὸ τὸ μπάρ τοῦ σταθμοῦ;

Ἡ χώρα πραγματικὰ τὸν τελευταῖο χρόνο ζεῖ τὴν ψυχολογία τοῦ ταξιδιώτη πού περιμένει κάποιο τραῖνο πού θὰ τὸν πάει στὸν προορισμὸ του καὶ ὅμως ἀναγκαστικὰ βλέπει γὰρ τὸν ἀνεδοκαπεθάζον σὲ κοντινοὺς σταθμοὺς ὥσπου νὰ ἔλθει τὸ ἐπόμενο γιὰ νὰ συνεχίσει, ἀγνοώντας καὶ ὅταν ἀκόμα τοῦ λέγε ὅτι τώρα πιά μπῆκε στὸ τελευταῖο, ἀν πράγματι θὰ εἶναι αὐτὸ πού θὰ τὸν οδηγήσει στὸ τέρμα.

Ἄγνοεῖ ἀκόμα τίς ἀκριβεῖς συνθήκες πού θὰ ἔχει στὴ διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ, ὅσες «προγραμματικές δηλώσεις» καὶ ἀν τοῦ ἔκαναν οἱ μηχανοδηγοί, ὅσο καὶ ἀν προσπάθησαν νὰ τοῦ ἐξηγήσουν τὰ μέτρα πού θὰ ἐπιβληθοῦν, τὰ ὁποῖα θὰ τοῦ περιορίζουν ὅπωςδήποτε τίς ἀνάσεις του. Ἔνα εἶναι σίγουρο, ὅτι ἡ Ἑλλάδα ταξιδεύει.

Ἔνα καυτὸ ἐρώτημα διατυπώνεται: γιὰ πόσο ἄραγε ἀκόμα καιρὸ;

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, τὸ ἴδιο τὸ τραῖνο στὸ ὁποῖο ἐπιβιβαζόμεστε γίνεται καὶ αὐτὸ μὲ τὴ σειρά του μιὰ αἴθουσα ἀναμονῆς στὴν ὁποία ἐπικρατοῦν τὰ ἴδια καὶ ἄλλα βασανιστικὰ ἐρωτήματα. Ἐρωτήματα πού ἀφοροῦν τίς συνθήκες τοῦ ταξιδιοῦ ἀλλὰ καὶ τὴν κατάσταση στὴν ὁποία θὰ βρεθοῦμε μὲ τὸ τέλος τοῦ ταξιδιοῦ. Πρὸς τὸ παρὸν ἀφεθήκαμε καὶ συνεχίζουμε τὸ ταξίδι μεταθέτοντας κάθε τι γιὰ τὸν ἐπόμενο σταθμὸ, ὁ ὁποῖος κινδυνεύει νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς ἀφορμὴ γιὰ νέες μεταθέσεις τοῦ ἔργου πού πρέπει νὰ γίνῃ.

Βλέποντας καὶ κάνοντας ἢ κάνοντας καὶ βλέποντας;

Δύο νοστροπίες εἶναι δυνατὸ νὰ ἐπικρατήσουν. Ἡ μιὰ ὑποδεικνύει: «μὴν ἀναβάλλεις γιὰ αὔριο αὐτὸ πού μπορείς νὰ κάνεις σήμερα». Ἡ ἄλλη: «μὴν κάνεις σήμερα αὐτὸ πού μπορείς νὰ ἀναβάλλεις γιὰ αὔριο». Δύο ἐκ διαμέτρου ἀντίθετες ἀπόψεις πού μᾶς προσανατολίζουν νὰ υἱοθετήσουμε δυὸ διαφορετικὲς στάσεις καὶ τρόπους ζωῆς. «Βλέποντας καὶ κάνοντας» ἢ «κάνοντας καὶ βλέποντας»; Αὐτὰ ὅσον ἀφορᾷ μιὰν ἀπραξία — ἔστω καὶ μὲ ἀναστολή — ἢ τὴν ἐνεργοποίησή μας. Πρὸς τὸ παρὸν ὅμως ὄλοι περιμένουν.

Ἐπεγδύουν στὸ αὔριο. Τὸ αὔριο θὰ εἶναι καλλίτερο ἀπὸ τὸ χτές λένε οἱ μὲν. Ὅχι, χειρότερο λένε οἱ δέ. Οἱ μὲν ἐλπίζουν στὴν ἐπιτυχία, οἱ ἄλλοι στὴν ἀποτυχία. Ἡ δικαίωση τῶν ἀγώνων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὀπτική γωνία πού βλέπετε τὰ πράγματα. Διερωτᾶσαι τί εἶναι ἀντικειμενικό. Μόνο ὅτι βλέπετε ἀπέναντί σου; Μήπως θὰ πρέπει νὰ ρίξεις καὶ μιὰ πλάγια ματιά, νὰ κοιτάξεις καὶ ὑπὸ γωνίαν; Ἔνα τρίτο μάτι — θυμηθεῖτε τὸ τρίτο αὐτὸ — δὲν φαίνεται νὰ ἀρκεῖ. Χρειάζονται δεκατέσσε-

ρα μάτια και μικροσκοπία και τηλεσκοπία αλλά και π ο υ θά σταθείς για νά δεις.

Τὰ κριτήρια

Ποιά θά είναι τὰ κριτήριά σου; Τò προσωπικό σου ή τò γενικότερο συμφέρον; Μακάρι νά μπορούσες νά διακρίνεις αὐτὰ τὰ δύο. Πολλές φορές τò ένα περι- κλείεται στό ἄλλο και ἀσφαλῶς ὑπάρχουν ἠθελημένες ἐπιλογές και προτεραιότητες. Ἡ δικαίωση τῶν ἀγῶ- νων μὲ ἔμφραση στό προσωπικό συμφέρον αὐτῶν πού περιέμεναν νά ἀπολαύσουν τούς καρπούς ὀρυσιμένων κό- πων τους, ἀποτυπώνεται στό πρόσφατο θάρδαρο νεοελ- ληγικό οὐσιαστικό «περιμένῃδες». Ἡ ἀγωνία τους νά τὰ καταφέρουν νά ἀποκτήσουν ὅ,τι περιέμεναν τόσον καιρὸ τούς κάνει νά τρέχουν και νά μὴ φτάνουν, ἐξ οὗ και τò δεύτερο γνώρισμά τους «διαδρομιστές», ἔνεκα τοῦ χώρου στόν ὁποῖο κινοῦνται, τούς διαδρόμους. Δυστυ- χῶς γι' αὐτούς πολλοὶ θά πρέπει νά περιμένουν ἐπὶ πολ- λὸ στίς λίστες ἀναμονῆς για νά ικανοποιηθοῦν οἱ «με- γάλες προσδοκίες» τους.

Για τούς ἄλλους, πού θά ἔδιναν ἔμφραση στό γενικό συμφέρον τοῦ τόπου δὲν ὑπάρχει χαρακτηρισμὸς πρό- σφατος τουλάχιστον. Ξέρουμε ὅτι ἡ λέξη πού χρησιμο- ποιεῖται δὲν εἶναι καθόλου τμητική οὔτε γι' αὐτούς στοὺς ὁποῖους ἀποδίδεται οὔτε γι' αὐτούς πού τὴν ἀπο- δίδουν. Δυστυχῶς εἶναι ὅ,τι χειρότερο γιατί σιγά - σιγά μπορεί νά τὴν πιστέψουν και οἱ ἴδιοι, ὅτι ἐργαζόμενοι κατ' ἀντίθετο τρόπο ἀπὸ τούς ἄλλους γίνονται τελικὰ τὰ «κοροῖδα» τῆς ὑποθέσεως. Και τότε εἶναι πού θά χάσουμε κάθε ἰσοζύγιο.

Για πόσο καιρὸ ἄλλωστε μπορούμε νά ἐπενδύουμε στή «φιλοτιμία» τῶν Ἑλλήνων, ιδιαίτερα μάλιστα «ὀρι- σμένων» Ἑλλήνων; Ἡ πῦρ σημαντικὴ ἕως πρωτοβου- λία πού πρέπει ν' ἀναληφθεῖ αὐτὴν τὴν στιγμή εἶναι νά πιστέψουν ὅσοι φιλότιμοι ἀπέμειναν ὅτι τò φιλότιμο μπορεί νά ὀδηγήσει κάπου και ὄχι εἰς τò κενόν, ὅτι δὲν ἦταν μάταιη ἡ πίστη τους και ἡ πεποίθησή τους, σκέτη «ματαιοδοξία», (πρὸλ. Α' Κορινθ. ιε' 17) ὅταν δηλα- δῆ, θέτουν τò γενικό πρὶν ἀπὸ τò προσωπικό ἢ τò οικο- γενειακὸ συμφέρον. Θά ἦταν πράξη σωτήρια για τὸν τόπο νά ἐπανακτηθεῖ αὐτὴ ἡ πίστη, ὅτι δηλαδή τò φι- λότιμο ἔχει μέλλον.

Οὐ... δεῖ μόνον χρημάτων

Για κάτι τέτοιον θά χρειαστεῖ πλήρης ἀλλαγὴ νοο- τροπίας, κυρίως στοὺς κρατούντες. Ἐπιθράβευση τῶν ἀξίων, τῶν φιλοτίμων, τῶν κοπιώντων και συνεπῶς τῶν πεφορτισμένων. Θά χρειαστεῖ ὁμως και ἐμμονὴ τῶν φι- λοτίμων στήν φιλοτιμία τους. Παρὰ τὰ σχόλια, παρὰ τὸν κόπο. Παρ' ἐλπίδα τότε, κάτι μπορεί νά γίνει σ' αὐτὸν τὸν τόπο και νά μὴ νιώθουμε στήν ἴδια μας τὴν πατριδα σὰν ξένοι¹, σὰν ὅπως λέει ὁ λαὸς «ἀπὸ ἄλλο ἀνέκδοτο».

Οἱ «φιλότιμοι» μοιάζουν μὲ τὰ σίδηρα ἐκεῖνα πού προσέξουν πάνω στή στέγη τῶν αὐθαιρέτων δωμα- τίων, τίς λεγόμενες «ἀναμιονές», γιατί ἀναμιονουν τὴν ἀνέγερση τοῦ ἄλλουωματίου, τοῦωματίου τῶν ὀνει- ρων, ὅταν βρεθοῦν τὰ χρήματα². Βλέπετε, ὅτι ἡ παλι- ὄρθωση τῆς Οἰκονομίας μας δὲν εἶναι μόνον ζήτημα χρη- μάτων!

1. Ἐδῶ, ἑβδαία, θά συμβαίνει αὐτὸ ἀπὸ ὑπαιτιότητα τοῦ γύρω μας κόσμου και ὄχι ἀπὸ ἓνα αἶσθημα ἢ στάση ξενητείας πού ἔννοεῖ ὁ συντάκτης τῆς πρὸς Διόγνητον ἐπιστολῆς. «Χρι- στιανοὶ γάρ... πατρίδας οἰκοδοσιν ἰδίαις, ἀλλ' ὡς πάροικοι' με- τέχουσι πάντων ὡς πολῖται, και πανθ' ὑπομένουσιν ὡς ξένοι' πᾶσα ξένη πατρίς ἐστιν αὐτῶν, και πᾶσα πατρίς ξένη» (V, 5, ΒΕΠΕΣ 2, σ. 253, στίχοι 16-19).

2. Ἀφορμὴ για τὴ σύγκριση αὐτὴ μοῦ ἔδωσε σχετικὴ παρα- τήρηση τοῦ ζωγράφου Ἀλέκου Φασιανοῦ μιλώντας σὲ συνέντευ- ξη ἀναφορικὰ μὲ τὸν πίνακά του «Ἀθηναϊκὸ Πανόραμα». (Βλ. ἐφημερίδα «Τὰ Νέα» τῆς Τρίτης 17 Ἀπριλίου 1990, σ. 20-21). Τὸ σκίτσο πού δημοσιεύουμε εἶναι τοῦ W. SCHLOTE.

ΟΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΕΙΣΒΑΛΛΟΥΝ... Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ;

Τοῦ π. **ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ**
Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλοσ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

» Στὴ μέθοδο τῶν ὀνομαζομένων «πολύκροτων ἀνακρίσεων» ποὺ χρησιμοποιοῦνται ἐναντίον κριτικῶν τῶν ὀργανώσεων, ἀνήκουν καὶ οἱ μηνύσεις τῶν ὀργάνων τῆς Scientology Church ποὺ ὑπέβαλαν ἀπὸ τὸ 1984 ἐπανειλημμένα ἐναντίον τοῦ ἐντεταλμένου τῆς Εὐαγγελικῆς - Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Βαυαρίας, καὶ ἐναντίον ἄλλων προσώπων, μὲ τὴν κατηγορία τῆς ἔργῳ ἐξέγερσης τοῦ λαοῦ (§166 StGB).

» Ἡ εἰσαγγελία τοῦ Μονάχου, ὕστερα ἀπὸ ἔρευνα τῆς δικογραφίας, μὲ βάση τὸ κατηγορητήριον, ἐξέδωσε βούλευμα στὶς 24 Ἀπριλίου 1986 (115 JS 4298/84), σύμφωνα μὲ τὴν § 170 Abs 2 St PO, καὶ ἔθεσε τὴν ὑπόθεση στὸ Ἀρχεῖο.

» Ἡ Εἰσαγγελία στηρίχθηκε σὲ εὐρύτερη ἔρευνα γιὰ τὶς δραστηριότητες τῆς μηνύτριας (καὶ στὴν ἀποψη ὅτι) οἱ ἰδέες, οἱ σκοποὶ καὶ ἡ πράξις τῆς ἐκκλησίας τῆς Scientology, ἀπὸ πολλὰς ἀπόψεις δὲν ἐναρμονίζονται μὲ τὴν τάξι τῶν ἀξιών ποὺ καθορίζονται στὸ Σύνταγμα, καὶ ὅτι τὰ ὄργανα τῆς κοινότητας αὐτῆς ἐπιτίθενται ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων τους, μεταξύ ἄλλων καὶ μὲ τηλεφωνικὲς καὶ δυσφημιστικὲς καμπάνιες».

ζ) Ἀστικὲς παραβάσεις

Κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια παρουσιάστησαν στὴ Γερμανία πολλὲς περιπτώσεις, ποὺ ἀναφέρονται στὸ ἀστικό δίκαιο.

Κατ' ἀρχὴν σημειώνουμε ὅτι θύματα παραθρησκευτικῶν ὀργανώσεων παραχώρησαν σ' αὐτὲς δόλοκληρη τὴν περιουσία τους ἢ μεγάλο μέρος της καὶ ὅταν ἀργότερα ἐγκατέλειψαν τὴν ὀργάνωση, ἔμειναν χωρὶς περιουσιακὰ στοιχεῖα. Τίθεται, λοιπόν, τὸ ζήτημα, μὲ ποῖον τρόπο θὰ ξαναπάρουν τὴν περιουσία τους πίσω, τὴν ὁποία παρεχώρησαν προφανῶς κάτω ἀπὸ ψυχολογικὴ πίεση ἢ μὲ λανθασμένες προϋποθέσεις.

Σχετικὰ μὲ τὸ δίκαιο περὶ σωματείων ἀναφέρεται ἡ περίπτωση κατὰ τὴν ὁποία ἀπερρίφθη ἡ καταχώρηση τοῦ παραρτήματος τῆς «ἐκκλησίας τῆς σαηεντόλοτς» στὸ Oldenburg, μὲ τὴν αἰτιολογία ὅτι σ' αὐτὴ τὴν ὁμάδα, ὁ ἰδεολογικὸς σκοπὸς δὲν ὑπερτερεῖ τοῦ οἰκονομικοῦ.

Σὲ περίπτωσι διαζυγίου, τὸ δικαστήριον ἀποφασίζει γιὰ τὸ ποῖος θὰ πάρει τὰ παιδιὰ. Ὅμως ὅταν κάποιος προσχωρήσει ἀργότερα σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς παραθρησκευτικὲς ὀργανώσεις, στὴ Γερμανία εἶναι δυνατὴ ἡ ἀναθεώρηση τῆς ἀπόφασης, στὴν περίπτωσι ποὺ ἀποδειχθεῖ ὅτι ἡ προσχώρηση θὰ ἔχει ἀρνητικὲς ἐπιπτώσεις στὴν ἀγωγή τῶν παιδιῶν.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 135 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7 τεύχους.

Σχετικὰ μὲ τὸ κληρονομικὸ δίκαιο στὴν «Ἐκθεση» ἀναφέρεται καὶ ἀπόφασις τοῦ Ἐφετερίου τοῦ Μονάχου, μὲ τὴν ὁποία προσβλήθηκε μιὰ διαθήκη, ἐπειδὴ ὁ κληρονόμος προσχώρησε στὴν ὀργάνωση «Χάρε Κρίσανα».

Τέλος σὲ περίπτωσι ἀπασχόλησις σὲ δραστηριότητες τῶν παραθρησκευτικῶν ὀργανώσεων, πρέπει νὰ ἐξετασθεῖ, κατὰ πόσο ὑπάρχει ὑποχρέωσις γιὰ κοινωνικὲς ἀσφαλίσεις, γιὰ ἀσφάλεια ἀσθενείας, σύνταξις καὶ ἀνεργίας.

η) Φορολογικὰ

Κατὰ τὸ γερμανικὸ δίκαιο, ἡ ἀναγνώρισις μιᾶς ὀργάνωσις σὰν σωματεῖο κοινῆς ὠφελείας προϋποθέτει πὼς ἐπιδιώκει σκοποὺς ἄμεσα καὶ ἀποκλειστικὰ κοινῆς ὠφελείας, φιλανθρωπικοὺς ἢ καὶ ἐκκλησιαστικοὺς. Τέτοιοι σκοποὶ λογίζονται ἐκεῖνοι ποὺ ἀποβλέπουν στὴν βοήθεια τοῦ κοινοῦ μὲ σκοπὸ τὴν ἄνοδο στὸν ὑλικὸ, πνευματικὸ ἢ ἠθικὸ τομέα. Σὰν τέτοια βοήθεια ὁ νόμος ἀναγνωρίζει τὴν προώθησι τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀγωγῆς, τῆς θρησκείας καὶ τῆς κατανόησις τῶν λαῶν. Οἱ σκοποὶ αὐτοὶ δὲν ἀποδεικνύονται ἀπλῶς ἀπὸ τὸ γράμμα τοῦ καταστατικοῦ ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀνταποκρίνονται στὴν πραγματικὴ ἔητα.

Τί γίνεται ὅμως μὲ ἓνα σωματεῖο, ποὺ ἀποσκοπεῖ στὴ διάδοσι τῶν τεχνικῶν, τῆς διδασχῆς τῆς γιόγκκα καὶ τῆς «παγκόσμιαις θρησκείαις» ἐνὸς Ἰνδοῦ γκουρού;

Σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα πῆρε θέση ἀνώτατο γερμανικὸ δικαστήριον (Bundesfinanzhof) καὶ ἀκύρωσε θετικὴ ἀπόφασις κατώτερου δικαστηρίου (Finanzgericht). Κατὰ τὸ ἀνώτατο δικαστήριον οἱ σκοποὶ ποὺ ἀναφέρονται στὸ καταστατικὸ καὶ ὁ τρόπος τῆς πραγμάτωσις τῶν σκοπῶν αὐτῶν δὲν προσδιορίζονται μὲ ἀκρίβεια, ὥστε νὰ μπορεῖ μ' αὐτὰ τὰ δεδομένα νὰ ἐρευνηθεῖ κατὰ πόσο ὑπάρχουν οἱ ἀπαραίτητες προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἀναγνώρισή του σὰν σωματεῖο κοινῆς ὠφελείας. Στὸ καταστατικὸ δὲν προσδιορίζεται μὲ ἀκρίβεια ὁ ὅρος γιόγκκα - ψυχολογία καὶ «παγκόσμια θρησκεία μὲ βάση τὶς διδασχῆς καὶ τὰ βιβλία τοῦ S.N.». Τὸ ἴδιο διαπιστώθηκε καὶ γιὰ τὴν ἔκθεσι τῶν τρόπων τῆς πρακτικῆς πραγμάτωσις τοῦ φιλοσοφικοῦ - θρησκευτικοῦ διαλογιστικοῦ συστήματος (BFH, 9.7.1986 I R 14/82).

Ἐπίσης μὲ ἀπόφασις τοῦ φορολογικοῦ δικαστηρίου τοῦ Ἀμβούργου (13.12.1984) δὲν ἀναγνωρίστηκε σωματεῖο τῆς σαηεντόλοτς ὡς κοινοφελές, ἐπειδὴ τὸ σωματεῖο αὐτό, ποὺ σύμφωνα μὲ τὸ καταστατικὸ του ἐπιδιώκει θρησκευτικοὺς - φιλοσοφικοὺς σκοποὺς, διαπιστώθηκε ὅτι μὲσω προσφορᾶς ὑπηρεσιῶν μὲ οἰκονομικὸ ἀντάλλαγμα (μαθήματα

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΣΚΙΑΘΟΥ ΚΑΙ ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΤΟΝ 18ο ΑΙΩΝΑ *

(Έπί τῆ βάσει τῶν σημειωμάτων τοῦ Κώδικος 2203
τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος)

Τοῦ κ. Κ. Ν. ΚΑΛΛΙΑΝΟΥ, Πρεσβυτέρου

Ὁ Κλήμης ἐνδιαφέρθηκε ἀκόμη καὶ γιὰ τὸν καλ-
λωπισμὸ τοῦ ναοῦ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅπως
μᾶς πληροφορεῖ τὸ σημ. 1, μὲ τὴν κατασκευὴ τοῦ
τέμπλου, τῶν τεσσάρων εἰκόνων του, τοῦ χοροῦ καὶ
τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Θρόνου, ποῦ ἀντικαταστάθηκε ἐπὶ
τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἐπισκόπου Διονυσίου (βλ. σημ. 7).

Ἀκόμη ὁ Ἐπίσκοπος Κλήμης ἐγκαινίασε τὸ
Καθολικὸ τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ρηγίνου, στὴ Σκό-
πελο²⁵.

Ἐκοιμήθη, τὴν Τρίτη 7 Δεκεμβρίου 1731, ἀφή-
νοντας τὰ ὑπάρχοντά του στὴν Ἐπισκοπὴ, ὅπως μᾶς
πληροφορεῖ τὸ σημ. 2.

Στὴ Σκόπελο σήμερα σώζονται δύο ἱερὰ ἀντι-
μήνια, τοῦ Ἐπισκόπου αὐτοῦ. Τὸ ἓνα βρίσκεται στὴ
Μονὴ τοῦ Ἁγίου Εὐσταθίου καὶ τὸ ἕχει ἀφιερῶσει ὁ
ἱερεὺς Ἐμμανουὴλ Παπαγιαννοῦλης καὶ τὸ ἄλλο,
στὸ ναῖσκο τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ποῦ βρίσκεται
στὴ θέση Γλυφονέρι²⁶.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 141 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7 τεύχους.

25. Στὴ λειψανοθήκη τῶν Ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τῆς Μο-
νῆς ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφή: «1728 Ὁ Σκοπέλου Κλήμης. Ση-
μειώνουμε ἐδῶ ὅτι τὸ 1728 ἀνακαινίσθηκε «διὰ συνδρομῆς
Δωροθέου Ἱερομονάχου καὶ δαπάνης τῶν Χριστιανῶν» ἡ Μο-
νὴ. Βλ. Ν. Γεωργάρα, Ὁ Βυζαντινὸς ναὸς τῆς Ἐπισκοπῆς
ἐν Σκοπέλῳ καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Ἀναστάσιος, Ἐπετ. Παρνασσ-
οῦ τ. 9(1906) σ. 20 σημ. 1.

26. Ὁ τύπος τοῦ Κειμένου ποῦ φέρουν τὰ ἀντιμήνια
εἶναι:

ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΝ ΘΕΙΟΝ Κ(ΑΙ) ΙΕΡΟΝ ΤΟΥ ΤΕ-
ΛΕΙΣΘΑΙ ΔΓ' ΑΥΤΟΥ ΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΙΕΡΟΥΡΓΙΑΝ ΚΥ-
(ΡΙΟΥ) | ΕΝ ΠΑΝΤΙ ΤΟΠΩ ΤΗΣ ΔΕΣΠΟΤΕΙΑΣ ΑΥ-
ΤΟΥ. ΚΑΘΙΕΡΩΘΕΝ Κ(ΑΙ) ΑΓΙΑΣΘΕΝ ΤΠΟ ΤΗΣ

σεμινάρια, πνευματικὴ συμβουλὴ) γιὰ τὸν ἑαυτὸ του
ἢ γιὰ τὰ μέλη του, ἀκολουθεῖ πρωταρχικὰ δικούς του
οἰκονομικοὺς σκοποὺς· γι' αὐτὸ τὸ λόγο δὲν θεωρή-
θηκαν οἱ σκοποὶ του ἀφιλοκερδεῖς μὲ τὴν ἔννοια τοῦ
νόμου.

Κατὰ τὴ γερμανικὴ νομοθεσία, ὅταν κάποιος σω-
ματεῖο ἐκπληροῖ τοὺς ὅρους ἐνὸς σωματείου κοινῆς
ὠφελείας, ὅμως ἀπὸ τὸν τρόπο ποῦ στὴν πράξῃ δι-
εξάγει τίς ὑποθέσεις του ἀποδειχθεῖ πὼς δὲν κινεῖται
στὰ πλαίσια τῆς νόμιμης πολιτειακῆς τάξης, δὲν
μπορεῖ νὰ ἀναγνωρισθεῖ ὡς σωματεῖο κοινῆς ὠφε-
λείας.

Στὴν «Ἐκθεση» στὴν ὁποία ἀναφερόμαστε
υπογραμμίζεται πὼς ἡ ἔρευνα τῶν πραγματικῶν δρα-

Ἐπίσης, στὸ Ἀρχεῖο τῆς Μονῆς Εὐαγγελιστρίας,
τῆς νήσου Σκιάθου, σώζονται, ἓνα προικοσύμφωνο
τοῦ 1717, μιὰ Διαθήκη καὶ ἓνα διανεμητήριο περιου-
σίας τοῦ 1728, τὰ ὁποῖα ἔχει ἐπικυρώσει ὁ Κλήμης.
Τέλος, τὸ ὄνομα τοῦ Κλήμεντος ἀναφέρεται στὸ
Τακτικὸ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατο-
λῆς²⁷.

2. Ἀρχιερατεία Διονυσίου (1732-1776)

«Μετὰ δὲ τοῦ ἐν μακαρίᾳ Κλήμεντος ἔλαβε τὸν
Ἐπισκοπικὸν θρόνον τῆς Σκιάθου ὁ... κύρ Διονύσιος
Σχοπελίτης»²⁸.

Ὁ Ἱεράρχης αὐτός, ὁ ὁποῖος ἐποίμανε τὴ μικρὴ
τοῦ Ἐπισκοπῆ, γιὰ σαρανταεξὶ χρόνια, ἐξελέγη τὸ
1732 σύμφωνα μὲ τὸ παρακάτω ὑπόμνημα ποῦ βρί-
σκεται στὸ φ. 52β τοῦ Κώδικος τῆς Μητροπόλεως
Λαρίσης.

Ἐπειδὴ τῆς ἀγιωτάτης Ἐπισκοπῆς Σκιά-
θου καὶ Σκοπέλου ἀπροστατεύτου μινά-

| ΧΑΡΙΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ Π(ΝΕΥΜΑΤΟΣ)Σ Κ(ΑΙ)
ΙΕΡΟΥΡΓΙΘΕΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΟΥ ΕΠΙ-
ΣΚΟΠΟΥ ΣΚΟΠΕΛΟΥ | ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΗΜΕΝΤΟΣ ΕΠΙ-
ΣΚΟΠΟΜΑΤΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ ΤΗΣ Θ(ΕΟΤΟ)ΚΟΥ|
Κ(ΑΙ) ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ αψιβ' [1712].

27. Α. Παπαδοπούλου - Κεραμέως, Τακτικὸν τῶν Ὁρθο-
δόξων Ἐκκλησιῶν τῆς ἀνατολῆς καὶ κατάλογος ἀρχιερέων
ἀκμασάντων ἐν αὐταῖς μεταξὺ τοῦ ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰ. περ. Δ.Ι.Ε.Ε.
τ. 3(1889) σ. 474· Τὸ «τακτικόν» αὐτὸ βρίσκεται στὸν κώδ.
487 τῆς Πατριαρχικῆς συλλογῆς τῶν Ἱεροσολύμων.

28. J. Pargoire, Les Evêques... Echos d' Orient...
ὅπ. παρ. σ. 387.

στηριοτήτων, μὲ βάση τὰ στοιχεῖα ποῦ δίδονται
(ἔσοδα - ἔξοδα, ἔκθεση πεπραγμένων), δὲν προσ-
διορίζουν τὴν ἀληθινὴ εἰκόνα. Ὅμως οἱ οικονομικὲς
ὑπηρεσίες εἶναι δύσκολο νὰ ἀποδείξουν τίς ἀρνητικὲς
ἐπιπτώσεις τῶν ὁμάδων αὐτῶν πάνω στὴ νεότητα,
γιατὶ οἱ πληροφορίες ποῦ τοὺς δίδονται εἶναι παρα-
πλανητικὲς. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ γιὰ τίς οικονομι-
κὲς δραστηριότητες τῶν ὁμάδων.

Τὰ ὅσα ἐκθέσαμε εἶναι ἀρκετὰ νὰ ἀποδείξουν
ὅτι οἱ παραθηρησκευτικὲς ὁργανώσεις καὶ ὁ περιορι-
σμός τῶν δραστηριοτήτων τους ἔχει ἀπασχολήσει
σοβαρὰ τὴ Δυτικὴ Γερμανία, ὅπως ἄλλωστε καὶ ἄλ-
λες χῶρες τῆς ΕΟΚ. Ὅμως κανεὶς δὲν τίς κατηγο-
ρησε γιὰ μισαλλοδοξία ἢ γιὰ καταπάτηση τῶν δι-
καιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου!

σης, ὡς τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κύρ Κλήμεντος φυσικῶ θανάτῳ τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος ἡμεῖς οἱ παρευρεθέντες ἐνταῦθα ἀρχιερεῖς προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ τοῦ Πανιερωτάτου καὶ λογιωτάτου ἡμῶν | αὐθέντου καὶ Δεσπότη Μ(ητ)ροπολίτου τῆς ἀγιωτάτης Μ(ητ)ροπόλεως Θεσσαλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρίου κυρίου Γαβριήλ. συνεισελθόντες ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῶ | τοῦ Τιμίου Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου τοῦ ἐν τῇ πολιτείᾳ Τυρνάβου, | καὶ ψήφους κανονικὰς ἐκθέντες κατὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ὑποτύπωσιν ἐπὶ τῷ εὐρεθῆναι | τὸν ἱκανὸν ἐπὶ τῇ προστασίᾳ ταύτῃ, πρῶτον μὲν ἐθέμεθα τὸν Πανοσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις καὶ Πρωτοσύγκελλον τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Λαρίσης κύρ Διονύσιον. Δεύτερον δὲ τὸν Πανοσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις κύρ Ἀθανάσιον καὶ τρίτον τὸν Πανοσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις κύρ Μεθόδιον. Ὅθεν καὶ κατεστρώθη τὸ παρὸν ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ κώδικι τῆς ἀγιωτάτης Μ(ητ)ροπόλεως Λαρίσης εἰς μνήμην διαιωνίζουσιν: ἐν ἔτει 'αψλβ' [1732] τῷ σ(ωτη)ρίῳ κατὰ μῆνα Ἰανουάριον.
| † Ὁ πρῶν Γρεβενῶν Ἰγνάτιος ἔχων κ(αὶ) τὴν γνώμην τοῦ Ἀγίου Δημητριάδος
| † Ὁ Θαυμακοῦ Διονύσιος.

Στὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Διονυσίου καὶ εἰδικότερα τὸ 1738, ἀνακαινίσθηκε τὸ καθολικὸ τῆς Μονῆς, τῆς Παναγίας τῆς Κεχριᾶς, στὴ Σκιαθῶ²⁹. Τὸν ἴδιο χρόνο, σύμφωνα μὲ τὸ σημ. 4, ἔγινε πείνα στὴ Σκόπελο, ποὺ τὴν ἀκολούθησε ἀκρίβεια. Τὸν ἐπόμενον χρόνο, τὸ 1739, κτίστηκε τὸ περιβόλι ποὺ βρῖσκεται ἔξω ἀπὸ τὸ ναὸ τοῦ Χριστοῦ, πρὸς ἀνατολὰς (σημ. 5). Τὸ 1741 ἔγινε ἡ εἰκονογράφηση τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς τῆς Παναγίας τῆς Κουνίστρας, στὴ Σκιαθῶ³⁰, ἐνῶ στὶς 30 Αὐγούστου 1744 ἔληξε ἡ ἀνακαίνιση τοῦ ναοῦ τοῦ Χριστοῦ, στὴ Σκόπελο (σημ. 6).

Ὁ Διονύσιος ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὸν καλλωπισμὸ καὶ ἐμπλουτισμὸ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, μὲ νέο Ἐπισκοπικὸ, ποὺ κατασκευάστηκε τὸ 1745 (σημ. 7) μὲ μανουάλια ἀγορασμένα ἀπὸ τὴ Βενετία (σημ. 8) καὶ τὴν ἀγορὰ τοῦ πολύτιμου Εὐαγγελίου, τὸ 1759, ἀπὸ τὸν γαμβρὸ του Ζαχαρία.

Στὶς ἡμέρες τῆς Ἀρχιερατείας τοῦ Διονυσίου, ἔγινε καὶ δευτέρη πείνα, γιατί ὁ χειμῶνας καὶ ἡ ἀνοιξη τοῦ 1745-46 πέρασαν μὲ ἀνομβρία. Ὅπως τὸν ἐπόμενον χρόνο, τὸ 1747, ποὺ ἔκαμε βαρυχειμωνιά, καταστράφηκαν οἱ καλλιέργειες ἀμπελιῶν, ἐλαιῶν κλπ. (σημ. 9).

Τὸν Διονύσιο συναντοῦμε νὰ ὑπογράφει μαζὶ μὲ τὸν Τρίκκη Κωνστάντιο καὶ μὲ ἄλλους Ἐπισκόπους τῆς Μητροπόλεως Λαρίσης, τὴν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1755 ἀναφορὰ τους πρὸς τὸν Πατριάρχη Κ/πόλεως

Κύριλλο Ε', ἐναντίον τοῦ Λαρίσης Μελετίου³¹.

Κατὰ τὸ 1761 ὁ Διονύσιος βάπτισε στὴ Σκιαθῶ τὸν λόγιο καὶ Διδάσκαλο τοῦ Γένους, Ἐπιφάνιο Δημητριάδη³², ἐνῶ τὸ 1763 ἐνδιαφέρθηκε καὶ μὲ δικά του ἔξοδα, χρυσώθηκε τὸ τέμπλο τοῦ Χριστοῦ, στὴ Σκόπελο³³.

Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Διονυσίου ὑπῆρξε ὁ Γρηγόριος τοῦ «ποτὲ Εὐαγγελينوῦ τοῦ Ψάλτη»³⁴.

Ὁ Διονύσιος ἀπεβίωσε σὲ βαθὺ γῆρας, στὶς 26 Ὀκτωβρίου 1776 καὶ ἐτάφη στὴ Σκόπελο³⁵.

Φαίνεται ὅτι συνεδέετο μὲ φιλία μὲ τὸν Σκοπελίτη λόγιο τοῦ 18ου αἰ. Καισάριο Δαπόντε³⁶.

Ὁ Ἐπίσκοπος αὐτὸς ἀπέκτησε καὶ κάποια περιουσιακὰ στοιχεῖα ἀπὸ δωρεὰς πιστῶν ἢ ἀκόμη καὶ Ἐκκλησιαστικῶν προσώπων, ὅπως τὰ παρακάτω ἐγγράφα, τὰ ὁποῖα εἶναι πράξεις δωρεῶν πρὸς τὸν Ἐπίσκοπο αὐτόν, πιστοποιοῦν:

(Συνεχίζεται)

31. Παναγιώτου Φ. Χριστόπουλου, Τὸ βιβλίον «Ἡ ἀλήθεια κριτῆς», καὶ ἡ τυχοδιωκτικὴ δράση τοῦ συγγραφέα του Leandro Lombardi στὸν Ἑλλ. χῶρο, Ἀθήνα 1984 σ. 125. Ἡ ἀναφορὰ αὐτὴ βρῖσκεται στὸν κώδ. Ε' σ. 134 τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

32. «Ὁ δ' Ἱεράρχης Διονύσιος γέρον ἀναλαβὼν με ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος» βλ. Ἐπιφανίου Δημητριάδου, Βίος διὰ στίχων, περ. Νέος Ἑλληνομνήμων τ. 14 (1916) σ. 425.

33. Τὴν ἐπιγραφή βλ. εἰς Τρ. Ε. Εὐαγγελίδου, Ἡ νῆσος Σκιαθῶς καὶ αἱ περὶ αὐτὴν νησίδες, Ἐν Ἀθήναις 1913 σ. 70 Π. Αζαριδῆ, Α.Δ. ὅπ. παρ. σ. 281 καὶ Ἀδ. Σάμψων, Ναοὶ καὶ Μοναί... ὅπ. παρ. σ. 36.

34. Τὴν πληροφορία μᾶς δίνει τὸ προικοσύμφωνο τῆς ἀδελφῆς τοῦ Γρηγορίου, ποὺ συντάξε ὁ ἴδιος στὴ Σκόπελο, στὶς 13 Σεπτεμβρίου 1763.

35. «... Ἀνήμερα τοῦ ἀγίου Δημητρίου εἰς τοὺς 1776 ἀπέθανεν». Βλ. Καισαρίου Δαπόντε, Ἱστορικὸς Κατάλογος, ἐκδ. Κ. Σάθα, Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη τ. Γ' Βενετία 1872 σ. 103. Τὴν πληροφορία αὐτὴ τοῦ Δαπόντε κάνει πρὸς πιστευτὴ καὶ ἡ ἐνθύμηση ποὺ βρῖσκεται σὲ παράφυλλο τοῦ παλατιοῦ «ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΙ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ», τοῦ ὁποῖου τὸ φ. τῶν τίτλων, μὲ τὴ χρονολογία καὶ τόπο ἐκδόσεώς του, ἔχει ἐκπέσει, καὶ εἶναι ἡ ἀκόλουθη: «1776 Ὀκτωβρίου 26 ἀπέθανεν | ὁ ἅγιος Σκοπελοῦ Διονύσιος». Τὸ παλαίτυπο ἀνήκει στὸ μουσεῖο τοῦ Ι. Ν. Παναγίας Παπαμελετίου, στὴ Σκόπελο.

36. Βλ. τὴν ἐπιστολὴν ποὺ ἔστειλε ὁ Δαπόντες πρὸς τὸν Διονύσιο, ἀπὸ τὴν Κ/πολὴ τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1748. Ε. Legend, Ephemerides Daces, Paris 1880 τ. Ι σ. τος' - τσε'.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
Στὴ σειρά «ΦΥΛΛΑΔΙΑ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΟΣ»

μόλις ἐκυκλοφόρησαν τὰ τεύχη:

★ ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ Ι. ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ ὅπως θιώνεται στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία (τοῦ Βασ. Μουστάκη, †).

★ ΠΩΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΠΕΝΘΟΣ.

29. Ἰω. Ν. Φραγκοῦλα, Σκιαθίτικα Α', ὅπ. παρ. σ. 202.

30. Ἰω. Ν. Φραγκοῦλα, Σκιαθίτικα Α', ὅπ. παρ. σ. 198.

ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΕΝΤΟΣ ΧΑΛΚΙΝΟΥ ΒΟΥΣ *

Τοῦ κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΙΓΚΑ
θεολόγου, ἀρχαιολόγου - ιστορικοῦ

Διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν ἀρχαῖον ἐλληνικὸν κόσμον ἐμφανίζεται ὁ βουὶς διὰ πυρακτώσεως ὡς μέσον θανατώσεως καὶ ἐπιβολῆς τοῦ μαρτυρίου. Ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Ἀκραγαντίνων τῆς Σικελίας Φαλάριδος. Ὁ Φάλαρις —διὰ τὸν ὁποῖον ἔχουν γραφῆ πολλὰ⁵⁴— διετέλεσε τύραννος τῶν Ἀκραγαντίνων κατὰ τὰ ἔτη 580 - 554 π.Χ. καὶ κατέστη γνωστὸς διὰ τὴν ὀμότητα τῆς συμπεριφορᾶς πρὸς τοὺς ὑπηκόους του κατὰ τὴν διακυβέρνησιν τοῦ τόπου.

Ὁ Πίνδαρος ἀναφέρει πρῶτος, ὅτι ὁ Φάλαρις ἐχρησιμοποίησε τὸν βουὶν διὰ τὴν, κυριολεκτικῶς, ἐψῆσιν τῶν θυμάτων του:

«Τὸν δὲ ταύρω χαλκῆν καυτήρα νηλέα νόον
ἐχθρὰ Φάλαριν κατέχει φάτις,
Οὐδέ νιν φόρμιγγες ὑπωρόφιαι κοινωνίαν
μαλθακὰν παίδων δάροισι δέκονται»⁵⁵.

Ὁ χαλκοῦς βουὶς τοῦ Φαλάριδος ἦτο κατασκευάσιμα τοῦ ἐπίσης Ἀκραγαντίνου Περιλάου, χαλκῆως μὲν ἀγαθοῦ, πονηροῦ δὲ ἀνθρώπου⁵⁶. Καὶ μνημονεύει ὁ Λουκιανός, ὅτι ὁ Φάλαρις ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς Δελφοὺς πληροφορεῖ αὐτούς, ὅτι ὁ βουὶς προσεφέρθη πρὸς αὐτὸν πρὸς τὸν σκοπὸν «καινήν τινα κόλασιν ἐπινοήσῃς», ὡς ἐξ ἅπαντος κολάζειν ἐπιθυμοῦντι»⁵⁷. Ὁ βουὶς αὗτος ἦτο,

ἐπιτυχῶς, χαλκουργημένος, ὥστε ἀμέσως ὁ Φάλαρις ἀπεφάσισε νὰ ἀφιερῶσθαι εἰς τὸν Πύθειον Ἀπόλλωνα. Φαίνεται ἕμως ὅτι ὁ Περιλάος εἶχε τὰς ἀντιρρήσεις του καὶ προσέκλεσε τὸν Φάλαριν νὰ ἴδῃ καὶ τὴν ἐσωτερικὴν κατασκευὴν τοῦ βουὶς. Πράγματι, ἐσωτερικῶς, ὁ βουὶς εἶχεν αὐλοὺς οἱ ὁποῖοι κατέληγον, προσαρμοζόμενοι, εἰς τοὺς ρόθωνας τοῦ ζώου. Εἶχον οὗτοι σκοπὸν ὅταν θὰ ὑπεκαίετο ὁ ταῦρος καὶ θὰ ὑπέφερε τοὺς φρικτοὺς πόνους τὸ ἐντὸς αὐτοῦ θῆμα, αἱ οἰμωγαὶ του ἐξερχόμεναι, θὰ μετεπειοῦντο εἰς δραματικὰς μελωδίας. Καὶ διαλεγόμενος ὁ Περιλάος μετὰ τοῦ τυράννου λέγει: «Ἦν τινα, ἔφη, κολάζειν ἐθέλης, ἐμυθίσασας ἐς τὸ μηχάνημα τοῦτο καὶ κατακλείσας προστιθέμαι μὲν τοὺς αὐλοὺς τούτους πρὸς τοὺς μυζωτήρας τοῦ βουὶς, πῦρ δὲ ὑποκαίειν κελεύειν, καὶ ὁ μὲν οἰμώζεται καὶ βοήσεται ἀλήκτοις ταῖς δόδυνας ἐχόμενος, ἡ βοή δὲ διὰ τῶν αὐλῶν μέλη σοι ἀποτελέσῃ οἷα λιγυρώτατα καὶ ἐπαυλήσει θρηνώδες καὶ μυκήσεται γοερῶτατον, ὡς τὸν μὲν κολάζεσθαι, σὲ δὲ τέρπεισθαι μεταξὺ καταυλούμενον»⁵⁸.

Καὶ λέγεται ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ ἐτέθη καὶ ἐκάη ὁ Περιλάος, διὰ νὰ ἐξαχθῆ τὴν τελευταίαν στιγμὴν πρὸ τοῦ θανάτου, ἵνα μὴ μιάνῃ τὸ κατασκευάσιμα. Τελικῶς ὁ μὲν δὲν ἀπέφυγε τὸ μοιραῖον κατακυρημισθεῖς: «Πείθεται μὲν ταῦτα ὁ Περιλάος, ἐγὼ δέ, ἐπεὶ ἔγδον ἦν, κατακλείσας αὐτὸν πῦρ ὑφάπτειν ἐκέλευον, ἀπολάμβανε, εἰπὼν, τὸν ἄξιον μισθὸν τῆς θαυμαστῆς σου τέχνης... Ἐγὼ δὲ ἔτι ἔμπνουν καὶ ζῶντα τὸν ἄνδρα ἐξαίρεθῆναι κελεύσας, ὡς μὴ μιάνειε τὸ ἔργον ἐναποθανῶν, ἐκείνον μὲν ἄταφον κατὰ κρημνῶν ῥίπτειν ἐκέλευσα»⁵⁹.

(Συνεχίζεται)

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 142 τοῦ ὑπ' ἀρ. 7 τεύχους

54. Ὁ Λουκιανός, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἔγραψε δύο λόγους διὰ τὸν Φάλαριν, οἱ ὁποῖοι ἐν τῇ πραγματικότητι εἶναι ἀπολογία αὐτοῦ εἰς τοὺς Δελφοὺς. Λουκιανού, Φάλαρις Α' καὶ Β', Ρ 187-207. Λουκιανού, Περὶ τῆς Περειγίνου τελευτῆς Ρ 345 ἢ § 21. Ἰω. Τζέτζη, Χιλιάδες Ι στίχ. 643-645. Προσέτι V 930, 931. VIII στίχ. 131-134. Αἰλιανού, Ποικίλη Ἱστορία Β' κεφ. δ' Εὐσεβίου, Εὐαγγελικὴ Προπαρασκευὴ Ε', λγ' § 35, σελ. 188. ΒΕΠ τόμ. 25ος, Ἀθήναι 1960. Ἑρακλείδου τοῦ Ποντικῶ, De rebus publicis ἐν Fragmenta Hist. Graecorum, τόμ. 11 σελ. 220. Ὅρα προσέτι σελ. 309,17 αὐτόθι. Σουΐδας, λῆμμα Ἀναβολή. Ἀριστοτέλους Πολιτικά Ε', 1310B. Ρητορικὴ Β' 20,5. Δίωνος Χρυσοστόμου, Περὶ Βασιλείας Β' 76,77. Στρησιχόρου βίος ἐν Lyra Graeca, Π σελ. 16, J. M. Edmonds, Λονδῶν ΜCMLII. Ἰωάννου Στοβαίου Ἀνθολόγιον, ψόγος τυραννίδος ΜΘ', 16,49. Τατιανού, πρὸς Ἑλληνας § 34, σελ. 263, τόμ. 4ος ΒΕΠ Ἀθήναι 1955. Περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Φαλάριδος ὅρα Χιλ. V 960 ἐξ.

55. Πινδάρου Πυθ. Ι 187-190. Ἡ μετάφρασις: Καὶ κείνος ὁ Φάλαρις ποὺ πυρόψῃνε ἀνθρώπους σὲ χάλκινον ταῦρον παντοῦ ζετρεγμένος, ἢ κατάρρα θὰ τὸν ἀκολουθεῖ. Καὶ καθόλου τὰ μαλακὰ τραγούδια ἀπ' τῆς στέγης τῶν παιδιῶν δὲ θὰ φθάσῃ σὲ τὴν ἀκοή του.

56. Λουκ. Φάλαρις Α', Ρ 198 ἢ § II

57. Λουκιανού, αὐτόθι.

58. Λουκιανού, αὐτόθι.

59. Λουκιανού, αὐτόθι § 12. Ὅρα καὶ Ἰω. Τζέτζη, Χιλιάδες Ι' 643-649, 651-656, 656-666. Ὅρα καὶ Διοδώρου Σικελιώτου Θ, 18,19. Πλινίου Ν.Η. XXXII' 89. Ἰω. Στοβαίου, Ἀνθολόγιον, ψόγος τυραννίδος ΜΘ, 49.

Γιὰ δ,τι ἀφορᾶ στὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟ» πρέπει νὰ ἀπευθύνεσθε στὴ Διεύθυνση τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», δόδος Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα — Τηλ. 72.18.308.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

ΔΙΑΒΑΣΑΜΕ: 29 Μαΐου 1990. Θυμηθήκαμε: 29 Μαΐου 1453...

Ἡ Κωνσταντινούπολη, ἡ Πόλη τῶν Παλαιολόγων καὶ τοῦ Ἡράκλειου, τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Φωκᾶ, τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ Πορφυρογέννητου, τῆς Θεοδώρας καὶ τοῦ Ρωμανοῦ, τολίγεται σὶς γάξες μιᾶς πολιτικῆς νύχτας, πὸν φτάνει σὶς μέρες μας. Στὰ 1453 ἡ Πόλη τῶν Παλαιολόγων καὶ τῶν Ρωμανῶν, γίνεται Πόλη θούλων καὶ ὀνειρώων. Στὴν Ἁγιά Σοφιά, μία λειτουργία μένει ἀτέλειωτη ἕνας βασιλιάς μαρμαρώνει κάποια ψάρια συμβολίζοντε τὴν προσμονή. Στὶς ρωμείκες καρδιές, μία σπίδα γεννιέται σὶς κόγχες τῶν ματιῶν τους δάκρυα πετρώνουντε, μεγαλώνουν, γίνονται ἑωμοί, τύμβοι, κενοτάφια, μνήμες, χῶμα ἑλληνικό, Ἱστορία, Παράδοση...

Διαβάσαμε: 29 Μαΐου 1990.

Θυμηθήκαμε: 29 Μαΐου 1453.

Ψιθυρίσαμε: Δ ἐ ν ξ ε χ ν ὦ...

Θέση καὶ ἀντίθεση.

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ Συμβούλιο τῆς Πάτρας ἀπεφάσισε ὅτι ὅλες οἱ ἐπιγραφές στὰ κατὰστάματα τῆς πόλης πρέπει νὰ εἶναι γραμμένες στὰ ἑλληνικά. Στὴ Γαλλία, ὁ διασμός τῆς γλώσσας προκάλεσε τὴ σθεναρὴ ἀντίδραση τῆς Ἀκαδημίας, πὸν γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ κήρυξε γενικὸ συναγερομό. Στὸ σχετικὸ ἀνακοινωθέν τῆς —πὸν ἀναφέρεται στὴν κακοποίηση τῆς γλώσσας, φυσικὰ καὶ στὰ ραδιοτηλεοπτικὰ λάθη— διατυπώνεται ἡ θέση ὅτι δὲν ἐναντιώνεται στὴ χρησιμοποίηση μιᾶς γλώσσας σφριγηλῆς, μὲ παλμό, πὸν ὅπωσδήποτε ἐξελλίσσεται καὶ πλουτίζεται ἂν χρειάζεται μὲ ξένες λέξεις καὶ ἴσως μὲ ὀρισμένους νεολογισμούς. Ἀντιτίθεται ὅμως στὴ λαθεμένη ἐκφραση, στὴν προχειρότητα καὶ σὶς σολοικισμούς, σὲ προφορὰ πὸν γίνεται ἀπὸ ἰδιοτροπία τοῦ ἐκφωνητῆ. Πρόκειται γιὰ μιὰ εἰσβολὴ ἀπὸ λέξεις παράξενες πὸν τείνουν ν' ἀλλοιώσουν τὴ γλώσσα.

Παρήγορη ἀσφαλῶς ἡ θέση τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Πατρῶν καὶ ἡ ἀντίθεση τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Παίξει τὸ ρόλο τοῦ σέλαος στὴν πολιτικὴ νύχτα τῆς ὑποκοιλιούρας.

Ἀνάμεσα σὶς ἀγροῦς.

ΦΘΑΝΕΙ σὶς τέλος ὁ μήνας τῶν λουλουδιῶν. Τὸ κόκκινο, τὸ πράσινο, τὸ κίτρινο, τὸ ἰώδες, στὴν ἀποθέωσή τους. Μαργαρίτες, παπαροῦνες, ὑμνοῦν μὲ τὴν παρουσία τους τὸ Δημιουργό. Δεπὰ παιδικὰ χέρια ἀγκαλιάζουν τους μίσχους καὶ τὰ χρυσάλλινα γέλια τους ἀπλώνονται σὶς ἀγροῦς.

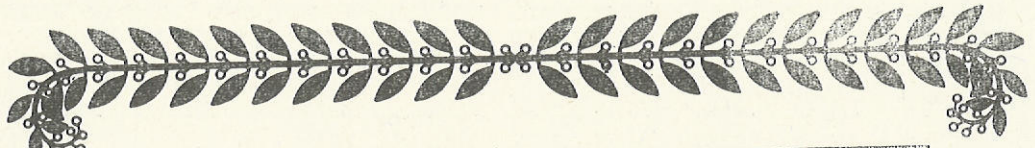
Μικρογραφία τοῦ ἀγροῦ εἶναι ἡ ζωὴ μας. Κατάσπαρτη ἀπὸ λουλούδια. Κάπου ὅμως ἀνάμεσά τους κρύβονται τὰ ζιζάνια. Σὲ ἀνύποπτο χρόνο κάνουν κακό. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς ἐξοπλίζει μὲ ζιζανιοκτόνο ἀποτελεσματικό. Τὴν Ἐξομολόγηση. Μὲ τὴν βοήθειά της, σὶς ἀγροῦ τῆς ψυχῆς μας δὲν εὐδοκίμοῦν ἀγκάθια. Οἱ παγίδες εἶναι ἀνίσχυρες, καὶ τὰ ἰοβόλα ἐρπετὰ, πὸν σέρνουν τὸ θάνατο, ἀπομακρύνονται ἀνίκανα νὰ βλάψουν.

Ἡ μέθοδος.

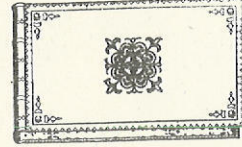
ΠΕΡΙΟΔΟΣ αἰχμῆς γιὰ τὰ νιάτα, ὁ Μάιος καὶ ὁ Ἰούνιος. Στὰ στάδια τῶν σχολικῶν αἰθουσῶν ἀγωνίζονται. Οἱ μικρότεροι, γιὰ νὰ «περάσουν» στὴν ἐπόμενη τάξη. Οἱ μεγαλύτεροι, γιὰ νὰ κερδίσουν μιὰ θέση στὴν ἀνώτερη καὶ ἀνώτατη παιδεία καὶ ἀργότερα στὴ ζωὴ.

Ἐνταση καὶ ὑπερένταση. Κάποιος, τὶς μέρες πὸν ἔγραφαν Ἱστορία, ἔβλεπε τους ἀριθμούς τῶν αὐτοκινήτων καὶ τους συνδύαζε μὲ χρονολογίες! Ὁ ἴδιος μὸς διηγόταν πὸς οἱ γονεῖς του σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῶν ἐξετάσεων τὸν εἶχαν συνδέσει μὲ ψυχαναλυτὴ γιὰ... συμπαράσταση. Εἶναι ὅμως αὐτὴ ἡ ἐνδεδειγμένη τακτική;

Ὁ κάθε ἄνθρωπος, ἰδιαίτερα ὁ νέος, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ «κοιτάξει» γύρω του, στὴν προβληματικὴ καθημερινότητα καὶ νὰ τὴν ἀντιμετωπίσει ἀποτελεσματικά, πρέπει ἀπαραίτητα νὰ μάθει νὰ σηκώνει ψηλὰ τὸ βλέμμα. Ὅμως, ἐξηγοῦμαι γιὰ νὰ μὴ παρεξηγοῦμαι: Δὲν ἐννοῶ νὰ στηρίζεται τὶς ἐλπίδες σὶς Θεὸ μόνο καὶ νὰ δένει τὰ χέρια. (Σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίνευ). Ὁ Χρυσόστομος προτιρεπε μὲ τὸ δικὸ του μοναδικὸ τρόπο: «Νὰ προσπαθεῖς σὰν νὰ ἐξαρτῶνται ὅλα ἀπὸ σένα καὶ νὰ ἐπαφίεσαι στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, σὰν νὰ ἐξαρτῶνται ὅλα ἀπ' Αὐτόν».

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως κ. Θεοφίλου
«ΚΤΙΣΕ ΜΟΥ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ...»

“Άλλο ένα βιβλίο του πολυγραφοτάτου Σεβ. Μητρ. κ. Θεοφίλου, που αναφέρεται σ’ έναν άγνωστο, για τους πολλούς, “Όσιο: Τόν “Όσιο Λαυρέντιο της Σαλαμίνας, που με μεγάλη άνεση και εύληπτη γραφή, παρουσιάζει ό σ.

“Ό Σεβ. Μητρ. Μεγάρων και Σαλαμίνας, στού όποιου την περιοχή θρίσκειται ή Μονή της Φανερωμένης, την όποία έχτισε ό “Όσιος Λαυρέντιος, σημειώνει στον πρόλόγό του:

“Ό αναγνώστης του βιβλίου αυτού θά ζήσει τους πόθους και τις αγωνίες του “Αγίου, τόν άγώνα του και τά κατορθώματά του, θά άφουγκρασθεί και αούτους τους κτύπους της καρδιάς του. Χωρίς ξεχωριστή προσπάθεια, έντελώς άβίαστα και φυσικά, θά μπει στον θαυμαστό κόσμο της Βασιλείας του Θεού και λά γευθεί την χάρι του.”

Κι έτσι είναι. Αιχμαλωτίζει πράγματι τόν αναγνώστη ό πλού-

σιος βίος του όσιου Λαυρέντιου, που μονάχα με την πίστη του και την άκάματη δουλεψη του ίδρυσε μιá από τις πιό ιστορικές Μονές, που έχουμε και που στο διάστημα τών άγώνων του 1821 διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο.

“Εξάλλου τά θαύματά του, ή άρετή του και ό ζήλος του ήταν ήδη γνωστά στους χριστιανούς τών Μεγάρων και της Σαλαμίνας κι αυτά μάλιστα όδήγησαν την “Εκκλησία, ώστε να τόν άνακηρύξει “Όσιο και να τιμά την μνήμη του στις 7 Μαρτίου.

«Λαυρέντιος όσιος ό έκ Μεγάρων, κτίτωρ της μονής Φανερωμένης έν Σαλαμίνα († 1707, Μαρτίου 7). Είς τούτον έποίησεν “Ακολουθίαν ό Νεόφυτος Μεταξάς, διάκονος του έπισκόπου Ταλαντίου έκδοθεΐσαν έν “Αθήνας, 1885 και άναδημοσιευθεΐσαν υπό Δουκάκη έν τώ Μεγάλω Συναξαριστή».

Γιά τόν πολύ λαό μάλιστα προορίζεται ή έκδοση του βιβλίου, κι αυτόν έπιθυμεί ό Σεβ. συγγραφέας να ενημερώσει και να ένισχύσει στην πίστη του με την άλήθεια και την παράδοση του “Όσιου Λαυρέντιου.

«Τό βιβλίο αυτό τό γράφω κυρίως για την Μονή Φανερωμένης και για τους πολλούς προσκυνητάς που περνούν όλο τό χρόνο κι άκούνε για τόν κτήτορα της Μονής, για τά θαύματα με τά όποία είναι πλουτισμένη ή ζωή του, και για την όλη δράση του», σημειώνει ό συγγραφέας.

Πρωτοπρεσβύτερου
Ευάγγελου Κ. Μαντζουνέα
ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΗ

“Εξειδικευμένο και τό νέο, όγκώδες (464 σελ.) βιβλίο, του έπίσης πολυγραφοτάτου κληρικού, πατρός Εύ. Μαντζουνέα. “Όστόσο άναγκαίο, για έρωμένους και πιστούς χριστιανούς, προκειμένου να πληροφορηθούν έπίσημα την σωστή τελετουργική της “Ορθόδοξης “Εκκλησίας. Γιατί περί αυτού πρόκειται. Τό πώς δηλαδή τελε-

τουργικά έχουν σήμερα τά πράγματα και τό πώς πρέπει, με ένιαίο θέβαια τρόπο και όμοίμορφο να γίνονται.

Κι αυτός βασικά είναι ό σκοπός του βιβλίου: άφενός δηλαδή να πληροφορήσει τους άναγνώστες για τη σημασία του καθενός τελετουργικού στοιχείου μέσα στη ζωή της “Εκκλησίας. Κι άφετέρου τό πώς πρέπει να γίνεται σωστά, ώστε να μη παραχαράζεται ή παράδοση, ή τάξη της “Εκκλησίας και ή άλήθεια. “Αλλά να μαρτυρείται, μέσα από την τελετουργική πρακτική, ή ένότητα και ή αντίληψη της θρησκευτικής και ήθικης ζωής, καθώς και ή πνευματική δύναμη της “Ορθοδοξίας.

Και είναι άλήθεια, ότι περί του ναού του Θεού, τών “Ακολουθιών, τών Μυστηρίων, του Μοναχικού βίου κι άλλων τελετουργικών πράξεων της “Εκκλησίας, υπάρχει συχνά σύγχυση, προχειρότητα κι ίσως άγνοια!

Σ’ αυτά, ό π. Ευάγγελος Μαντζουνέας, έρχεται να δώσει τις όριστικές, τις πρέπουσες, σύμφωνα με την παράδοση, λύσεις και διευθετήσεις.

Μεθοδικά, ιστορικά, πειστικά και, προπαντός, σύμφωνα με την τάξη της “Εκκλησίας, αναλύει όλα τά χαρακτηριστικά θεσμών, κανόνων και κωδίκων και με σαφήνεια τοποθετεί τό καθένα στοιχείο της τελετουργικής πράξης εκεί που άρμόζει.

Θά έλεγε κανείς μάλιστα ότι ό π. Ευάγγελος έξαντλεί τό θέμα του και στις παραμικρότερες λεπτομέρειες. “Αλλωστε ή πλούσια βιβλιογραφία που παραθέτει δέν άφήνει περιθώρια άμφισβήτησης καθιστώντας έτσι τό βιβλίο, παρά τόν όγκο του, ένα άπαραίτητο εργαλείο για τη σωστή ενημέρωση, ιδιαίτερα όλων τών κληρικών πάνω στο καίριο αυτό ζήτημα.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΜΕ ΘΕΜΑ
«Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ»

Με απόφαση του Κεντρικού Διοικητικού Συμβουλίου της 'Αποστολικής Διακονίας, προκηρύσσεται πανελλήνιος διαγωνισμός για τη συγγραφή έκλαικευμένης μελέτης με θέμα «Η 'Εκκλησία στην Κατοχή» (1941 - 44). 'Ο διαγωνισμός γίνεται μέσω της «'Ελληνικής 'Εταιρείας Χριστιανικών Γραμμάτων» Τό ξπαθλο είναι 120.000 δρχ.

'Η μελέτη πρέπει να είναι πρωτότυπη, έκλαικευμένη, έκτάσεως 130 έως 160 δακτυλογραφημένων σελίδων και θά υποβληθεί σε δύο αντίτυπα ως τις 31 'Οκτωβρίου 1990 στη διεύθυνση: 'Ελληνική 'Εταιρεία Χριστιανικών Γραμμάτων, Θάλειας 32, 155 61 Χολαργός (τηλ. 6512.976).

Κατά τόν περυσινό διαγωνισμό θραβεύθηκε ή μελέτη «Η 'Εκκλησία στο Μακεδονικό 'Αγώνα», ένω θά ακολουθήσει ή προκήρυξη - έκδοση μελετών με θέματα: «Η 'Εκκλησία στους άγώνες της Κύπρου» και «Η 'Εκκλησία στη Διασπορά», ώστε ν' άποτελέσουν μιά σειρά με γενικό τίτλο: «Η 'Εκκλησία στους άγώνες του 'Εθνους».

Τήν έκδοση της μελέτης πού θά θραβευθεί αναλαμβάνει ή 'Αποστολική Διακονία. (Περισσότερες πληροφορίες παρέχει ό Δ)ντης 'Εκδόσεων της 'Απ. Διακονίας Εύάγγελος Λέκκος, τηλ. 01/7239.417).

Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ

με πρωτοβουλία του Σεβ. Μητροπολίτου κ. Διονυσίου, ανταποκρινόμενη σε σχετικό αίτημα του 'Εργατικού Κέντρου Χίου, παρεχώρησε έκταση 25 στρεμμάτων, ιδιοκτησίας της Νέας Μονής Χίου, στη θέση Καρδαμάδα Κάμπου. Στην έκταση αυτή θά άνεγερθούν εργατικές κατοικίες, κατόπιν συνεννόησης με τό νομάρχη Χίου και τό τμήμα Πολεοδομίας.

Τό 'Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Χίου με έγγραφό του προς τόν Σεβ. κ. Διονύσιο, «έκφράζει, έκ μέρους της εργατικής τάξης του νομού και ιδιαίτερα των άστεγων και των οικογενειών τους, τις θερμότερες ευχαριστίες» για την παραχώρηση της έκτάσεως, την όποία και θεωρεί «σάν ένα από τά μεγαλύτερα έργα της 'Εκκλησίας στο νομό».

Η 4η ΑΝΟΙΚΤΗ ΙΕΡΑΤΙΚΗ ΣΥΝΑΞΗ

της 'Ι. Μητροπόλεως Μυτιλήνης πραγματο-

Του κ. Εύαγγελου Π. Λέκκου

ποιήθηκε στις Ν. Κυδωνίες. Μετά τη θ. Λειτουργία των Προηγιασμένων (16.3), ό π. Νικόλαος Βασιλέλλης άνέπτυξε εισήγηση «περί χιλιασμού» και άκολούθησε ένδιαφέρουσα συζήτηση, στην όποία πήραν μέρος όχι μόνο κληρικοί αλλά και πολλοί λαϊκοί πού είχαν προσέλθει με 4 πούλμαν και άρκετά Ι.Χ. Κατόπιν έγινε αίμοδοσία για τά παιδιά πού πάσχουν από μεσογειακή άναμία.

ΚΛΗΡΙΚΟΛΑΪΚΗ ΣΥΝΑΞΗ ΣΤΗΝ ΑΡΝΑΙΑ

Στό ένδιαφέρον του Σεβ. Μητροπολίτου κ. Νικοδήμου για τούς συνεργάτες της 'Εκκλησίας, έντάσσεται και ή κληρικολαϊκή σύναξη πού έγινε στην 'Αρναία. Συμμετείχαν οι κληρικοί της τοπικής 'Εκκλησίας και οι νέοι 'Εκκλησιαστικοί 'Επίτροποι. 'Η σύναξη άρχισε με θεία Λειτουργία και στη συνέχεια ό Σεβ. κ. Νικοδήμος μίλησε προς τούς συνεργάτες του κληρικούς και λαϊκούς. 'Ανέπτυξε τόν Κανονισμό 8 περί ι. ναών και έφημερίων και έπεσήμανε τά καθήκοντα των έκκλησιαστικών έπιτρόπων. Τούς κάλεσε να αισθανθούν την τιμή πού τούς έκανε ή 'Εκκλησία και τούς συνέστησε να συνεργάζονται όμαλά μετά των Ιερέων για την καλή λειτουργία των Ιερών ναών και των ένοριών. Μετά την όμιλία ό Σεβ. άπήντησε στις έρωτήσεις και άπορίες κληρικών και έπιτρόπων.

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

* 'Επισκόπου 'Αχελώου Εύθυμίου (Κ. Στύλιου), ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, σχήμα 21Χ28, σσ. 72. Πρόκειται για θελτιωμένη και πλούσια εικονογραφημένη έκδοση της μελέτης πού πρωτοδημοσιεύθηκε σε συνέχειες στο περιοδικό «'Εκκλησία», αφιερωμένη στο «παγκόσμιο οικολογικό κίνημα» και ένταγμένη από τό συγγραφέα στην Πέμπτη Σειρά των έργων του με τίτλο «Μελέτες Χριστιανικής άνθρωπολογίας και κοσμολογίας».

* 'Αρχιμ. 'Ιεροθέου Σ. Β λ ά χ ο υ, ΚΑΙΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΙΗΣΑΙ, σσ. 368, έκδοση 'Ι. Μονής Γενεθλίου της Θεοτόκου (Πελαγίας) Λεθαδείας. 'Ανάπτυξη δέκα θεμάτων, ώρισμένα των όποιων είναι εισηγήσεις, διαλέξεις ή όμιλίες και δημοσιεύθηκαν σε έκκλησιαστικά περιοδικά. 'Η έκδοση προσφέρεται από τόν συγγραφέα στην άνωτέρω Μονή.